

เหตุจรรยาในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา อันเนื่องมาจากผู้ถูกระทำผิด

เหตุจรรยาในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ถูกระทำความผิด ในประมวลกฎหมายอาญาของไทยมีการกำหนดไว้ในมาตรา 289 (1)-(3) แต่การกำหนดเหตุจรรยาดังกล่าว ยังไม่ครอบคลุมเพียงพอหากกระทำต่อบุคคลบางประเภท กฎหมายไม่สามารถโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นควรมีการเสนอให้การกระทำความผิดต่อบุคคลลักษณะอื่น ๆ นอกจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ เป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น โดยในลำดับต้นผู้วิจัยจะกล่าวถึงการฆ่าบุคคลที่กฎหมายอาญาในปัจจุบันบัญญัติเป็นพิเศษให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น และอธิบายถึงบุคคลอื่น ๆ ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาที่กฎหมายไทยมิได้กำหนดให้ผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้น โดยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ

3.1 การฆ่าบุพการี

3.1.1 ลักษณะความผิดและเจตนารมณ์ตามกฎหมายไทย

(1) ความหมายและลักษณะความผิด

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 (1) กำหนดให้การฆ่าบุพการี เป็นเหตุจรรยาที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักขึ้น คือประหารชีวิต

ความผิดฐานฆ่าบุพการีนั้นมีมาตั้งแต่กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ซึ่งเดิมมาตรา 249(1) ใช้คำว่า “ฆ่าบิดา มารดา หรือฆ่าญาติที่สืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไป”¹ แต่ในการตรวจพิจารณาแก้ไขเห็นว่า ใช้คำว่า ฆ่าญาติที่สืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปก็พอ ไม่จำเป็นต้องกำหนดถึงบิดามารดาอีก และคำว่าญาติที่สืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปก็คือ บุพการี ประมวลกฎหมายอาญาปัจจุบัน จึงได้แก้เป็นคำว่าฆ่าบุพการี ซึ่งก็หมายความว่าฆ่าญาติที่สืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไป อันมีความหมายเช่นเดียวกับในกฎหมายลักษณะอาญาเดิมนั่นเอง

---

¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 1390/2456 : บุตรฆ่าบิดาแล้วเอาไม้ตีบิดา สักครู่บิดาก็ขาดใจตาย ตัดสินว่าผิดตามมาตรา 250 ข้อ 1 ฐานฆ่าบิดาตายด้วยสัญเจตนา.

การฆ่าบุพการี ความผิดคือการที่ผู้สืบสันดานทำให้บุพการีถึงแก่ความตายโดยเจตนา ซึ่งคำว่า “บุพการี” นี้หมายความว่าผู้สืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไป อันได้แก่ บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย ทวด ตลอดสายขึ้นไป สำหรับมารดานั้น ย่อมเป็นมารดาตามข้อเท็จจริง จะเป็นปัญหาเฉพาะฝ่ายบิดากับบุตร ซึ่งมีปัญหาว่าจะต้องเป็นบุพการีโดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้นหรือไม่ ยังเป็นที่โต้แย้งกันอยู่ ในประเด็นนี้ หากยึดถือตามแนวคำพิพากษา ก็จะหมายความรวมถึงบุพการีตามความเป็นจริง¹ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความเป็นบุพการีถือตามความสัมพันธ์ทางสายโลหิตเป็นหลัก ดังนั้น จึงไม่หมายความรวมถึงกรณีที่บุตรบุญธรรมฆ่าผู้รับบุตรบุญธรรมที่จดทะเบียนโดยชอบด้วยกฎหมาย เพราะแม้บุตรบุญธรรมจะมีฐานะอย่างเดียวกับบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1598/28 แต่ผู้รับบุตรบุญธรรมหาได้มีฐานะเป็นบิดาโดยแท้จริงไม่² ดังนั้นถ้าบุตรบุญธรรมฆ่าผู้รับบุตรบุญธรรมหรือบุพการีของผู้รับบุตรบุญธรรม ย่อมไม่เป็นการฆ่าบุพการีตามความหมายของมาตรา 289(1) แต่ถ้าบุตรบุญธรรมฆ่าผู้สืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไป ย่อมเป็นการฆ่าบุพการี เพราะบุตรบุญธรรมนั้นยังไม่สูญเสียสิทธิและหน้าที่ในครอบครัวที่กำเนิดมา ส่วนกรณีของบิดาเลี้ยง มารดาเลี้ยงนั้น ถึงแม้จะเป็นผู้เลี้ยงดูมา ก็ไม่ถือเป็นความผิดตามมาตรา 288 ต้องตีความโดยเคร่งครัด

ในการที่จะเป็นความผิดฐานฆ่าบุพการีโดยเจตนาอันเป็นบทลงโทษหนักนี้ ข้อเท็จจริงจะต้องปรากฏชัดว่า ผู้กระทำต้องมีเจตนาในการฆ่าบุพการี ซึ่งเป็นเจตนาที่ร้ายแรงกว่าเจตนาฆ่าคนทั่วไป คือผู้กระทำจะต้องรู้ว่าผู้ที่ตนฆ่าคือบุพการีด้วย³ เพื่อเน้นให้เห็นว่าผู้ฆ่ามีเจตนาโหดเหี้ยมผิดธรรมดาตามนุษย์ หากผู้กระทำไม่รู้ว่าผู้ถูกฆ่าเป็นบุพการีของตน ย่อมต้องถือว่าผู้กระทำไม่รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิด ซึ่งบุคคลจะต้องรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยข้อเท็จจริงใด บุคคลจะต้องได้รู้ข้อเท็จจริงนั้นตามมาตรา 62 วรรคสาม⁴

นอกจากนี้ ตามมาตรา 66 แห่งประมวลกฎหมายอาญา วางหลักไว้ว่า ความมีนเมาเพราะการเสพสุรา หรือสิ่งมีนเมาอย่างอื่นจะยกขึ้นเป็นข้อแก้ตัวว่าตนกระทำผิดเพราะจิตบกพร่อง หรือจิตฟั่นเฟือนไม่ได้ เพราะการเสพสุราหรือสิ่งมีนเมาอย่างอื่นอันผู้กระทำผิดจะยกเป็นข้อแก้ตัวตามมาตรา 66 ได้ นั้น จะต้องเป็นกรณีที่ผู้กระทำผิดเสพโดยไม่รู้ว่สิ่งนั้นจะทำให้มีนเมา หรือถูกข่มขืนใจให้เสพและได้กระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้สึกผิดชอบ หรือไม่

¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 1384/2516 ฎ.1123.

² ตามนัยคำพิพากษาฎีกา 956/2509 ฎ.1042.

³ คำพิพากษาฎีกาที่ 296/2475 ธส. เล่ม 16 หน้า 218.

⁴ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 62 วรรคท้าย บัญญัติว่า “บุคคลจะต้องรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยข้อเท็จจริง บุคคลนั้นจะต้องได้รู้ข้อเท็จจริงนั้น”.

สามารถบังคับตนเองได้ ดังนั้นที่มีข่าวอยู่เสมอว่าลูกฆ่าพ่อแม่ของตนเมื่อลูกมีความต้องการเสพยาเสพติด เนื่องจากขอเงินไปซื้อสิ่งเสพติดไม่ได้ เมื่อไม่ได้เสพจึงเกิดอาการลงแดงและหมดความยั้งคิด กรณีนี้เป็นการฆ่าบุพการี แต่ลูกจะอ้างว่าทำไปโดยขาดความยั้งคิดหรือไม่สามารถบังคับตนเองไม่ได้ เพราะการเสพยาเสพติดไม่มีใครบังคับให้ตนเสพ เมื่อลูกสมครใจเสพยาโดยเคยเสพมาก่อน ย่อมทราบว่ายาสเสพติดดังกล่าวทำให้เกิดอาการคลุ้มคลั่งได้ ดังนั้นจะอ้างมาตรา 66 มาเป็นข้อแก้ตัวให้พ้นผิดหรือรับโทษน้อยลงไม่ได้

(2) เจตนารมณ์ของกฎหมายในการกำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องรับโทษหนักขึ้น

การกำหนดลักษณะฉกรรจ์ตามมาตรา 289(1) นี้ เป็นการกำหนดตามความสัมพันธ์ทางสายโลหิตระหว่างผู้กระทำกับผู้ถูกกระทำ โดยได้บัญญัติเอาโทษแก่ผู้ฆ่าบุพการีหนักกว่าฆ่าผู้อื่น การฆ่าบิดามารดาผู้บังเกิดเกล้าของตน เดิมเรียกว่า ปิตุฆาฏ มาตุฆาฏ ถือเป็นความผิดที่ร้ายแรงมาก แสดงความโหดร้ายออกตัญญูของผู้กระทำ เนื่องจากกฎหมายเห็นว่านอกจากชีวิตมนุษย์แล้ว ตามหลักศาสนาและตามขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยที่มีมาแต่โบราณ ถือว่าบุตรหลานจะต้องกตัญญูรู้คุณบิดามารดา ปู่ ย่า ตา ยาย ทวด ซึ่งเป็นบุพการี ในทางศาสนาก็ถือว่าการฆ่าบุพการีเช่นนี้เป็นอนันตริยกรรมเป็นบาปหนัก ผู้ใดฆ่าบุพการี ถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำแก่ผู้มีพระคุณ จึงเป็นคนอกตัญญู ควรแก่การลงโทษหนัก

3.1.2 การกำหนดความผิดตามกฎหมายต่างประเทศ

การฆ่าบุพการีส่วนใหญ่เป็นลักษณะความผิดของประเทศในแถบเอเชีย อันอาจเนื่องมาจากศาสนา¹ และลัทธิ² ต่างๆ ในภูมิภาคนี้ เช่น

ประมวลกฎหมายอาญาประเทศฟิลิปปินส์ มาตรา 246 กำหนดให้การฆ่าบุพการี หมายรวมถึง ฆ่าบิดา มารดา หรือ บุตร ทั้งที่ชอบด้วยกฎหมาย (legitimate) และไม่ชอบด้วยกฎหมาย (illegitimate) รวมทั้งบรรพบุรุษที่เหนือขึ้นไปและสืบลงมา (ascendants or

¹ ศาสนาพุทธ ถือว่าบิดามารดาเป็นพรหมของบุตร.

² ลัทธิขงจื้อ.

descendants) ซึ่งหมายถึงเฉพาะที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น¹ ผู้กระทำความผิดดังกล่าวต้องรับโทษประหารชีวิต²

อย่างไรก็ตาม ในทางกฎหมายของประเทศตะวันตกก็ได้มีการบัญญัติความผิดนี้ไว้เช่นกัน เช่น

ประมวลกฎหมายอาญาประเทศฝรั่งเศส กำหนดโทษจำคุกตลอดชีวิตสำหรับความผิดฐาน “parricide” ตามมาตรา 221-4 ข้อ 2. การฆ่าบุพการี หมายรวมถึงฆ่าบิดา มารดา โดยชอบด้วยกฎหมาย (legitimate) บิดามารดาที่รับบุตรบุญธรรม (adopt) บิดามารดาธรรมชาติ (natural) หรือบุพการีเหนือขึ้นไปที่ชอบด้วยกฎหมาย (legitimate) ส่วนบุตรที่เกิดจากชู้ (adultering) หรือเกิดจากการร่วมประเวณีระหว่างญาติสนิท (incestuous) ต้องมีการพิสูจน์แล้วตามกฎหมาย

ประมวลกฎหมายอาญาประเทศตุรกี แยกความผิดฐานฆ่าบุพการีเป็น 2 มาตรา คือ

- มาตรา 449 บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดต้องถูกจำคุกตลอดชีวิต หากกระทำต่อพี่น้องน้อง พ่อแม่บุญธรรม (adopted) พ่อเลี้ยง (step-father) แม่เลี้ยง (step-mother) หรือลูกเลี้ยง

- มาตรา 450 บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษประหารชีวิต หากกระทำต่อบรรพบุรุษสายตรงขึ้นไป (ascendants) และญาติที่สืบสายโลหิตสายตรงลงมา (descendants)

จากตัวอย่างกฎหมายต่างประเทศข้างต้น จะเห็นได้ว่า การตีความคำว่าบุพการีนั้นแตกต่างกันไป โดยมีทั้งที่เป็นบุพการีโดยชอบและไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้นแนวความคิดในเรื่องสายโลหิตจึงไม่ได้เป็นเพียงปัจจัยเดียวที่กำหนดแนวคิดในเรื่องการฆ่าบุพการี

3.1.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบ

ตามกฎหมายไทยตั้งแต่กฎหมายตราสามดวง และกฎหมายลักษณะ-

¹ Ramon C. Aquino, The revised penal code Vol.two Arts.114-266, (Manila, Philippines : Central Book Supply, Inc., 1976), p.1237.

² 92 Phil. 1069.

อาญา ร.ศ.127 จนมาถึงประมวลกฎหมายอาญาระบบปัจจุบัน การฆ่าบุคคลที่เป็นญาติสืบสายโลหิตที่จะเป็นเหตุจรรยาวัจน์ ดีความคำว่ารบุพการีตามหลักสายโลหิต ตามความเป็นจริง โดยตีความเคร่งครัด และจะกำหนดไว้เฉพาะบุคคลที่เป็นญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปเท่านั้น ซึ่งเนื่องมาจากสังคมและวัฒนธรรมไทยได้ให้ความเคารพกับผู้ที่มีอาวุโสกว่า และให้มีความกตัญญูต่อบุพการี ซึ่งถือว่ามีพระคุณ ดังนั้น ผู้ใดฆ่าบุพการีจึงต้องรับโทษหนักขึ้น ต่างกับกฎหมายต่างประเทศบางประเทศเช่นประเทศเยอรมันและจีน ที่ไม่มีบทบัญญัติลงโทษหนักเช่นนี้ นอกจากนี้ในบางประเทศก็กำหนดบทลงโทษหนักขึ้นสำหรับความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาที่ได้กระทำต่อบุพการี กว้างกว่ากฎหมายไทยเช่น ประเทศฝรั่งเศส ประเทศฟิลิปปินส์ โดยบัญญัติถึงผู้สืบสายโลหิตทั้งโดยตรงขึ้นไปและสืบสายโลหิตลงมา ทั้งที่ชอบด้วยกฎหมาย และไม่ชอบด้วยกฎหมาย และกฎหมายบางประเทศเช่น ประเทศตุรกี บัญญัติรวมไปถึงกรณีผู้รับบุตรบุญธรรม หรือผู้เป็นพ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงด้วย

กฎหมายครอบครัวเป็นเพียงรูปแบบในการควบคุมความสัมพันธ์ทางแพ่งระหว่างคนในครอบครัวหรือวงศ์ญาติเท่านั้น รูปแบบนี้จึงแตกต่างกับความรู้สึกทางสายเลือด ดังนั้นแม้พ่อแม่จะไม่ได้จดทะเบียนสมรสกันตามกฎหมาย แต่ความเป็นพ่อแม่ตามธรรมชาติก็ยังมีอยู่ ทั้งเมื่อคำนึงถึงความรู้สึกของผู้ฆ่า ก็เห็นได้ว่าผู้ฆ่าสำนึกแต่เพียงว่าผู้ที่ตนฆ่าเป็นผู้ให้กำเนิดตน ไม่ได้คำนึงว่าเป็นบุพการีโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ดังนั้นจึงเป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น

และแม้ตามกฎหมายอาญาไทย มาตรา 289(1) จะบัญญัติโทษหนักไว้เพียงผู้กระทำต่อบุพการีตามสายโลหิต ซึ่งถือเป็นบุพการีผู้มีความใกล้ชิดกันจริง ๆ เท่านั้น โดยเจตนารมณ์เพื่อให้มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ แต่ในกรณีของผู้รับบุตรบุญธรรม พ่อเลี้ยงแม่เลี้ยงก็อาจถือเป็นผู้มีพระคุณเช่นกัน ซึ่งอย่างไรก็ตามแม้จะมีได้กำหนดไว้เป็นเหตุจรรยาวัจน์ที่มีโทษประหารชีวิตเพียงสถานเดียว แต่ตามมาตรา 288 ก็กำหนดระวางโทษไว้หลายประการให้ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจได้ โดยมีโทษสูงสุดถึงขั้นประหารชีวิตเช่นกัน ดังนั้นแม้จะไม่ถือเป็นความผิดจรรยาวัจน์ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา 289 แต่ผู้กระทำก็อาจต้องรับโทษประหารชีวิตเช่นเดียวกัน คือถือได้ว่ากฎหมายไทยในเรื่องดังกล่าว มีความยืดหยุ่นตามแต่ข้อเท็จจริง ซึ่งศาลจะเป็นผู้ใช้ดุลยพินิจในการกำหนดโทษโดยอาศัยตัวบทกฎหมายเป็นหลัก และเหตุที่บทบัญญัติตามกฎหมายไทยแตกต่างจากบทบัญญัติของกฎหมายต่างประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลทางศาสนาแล้ว เนื่องจากระบบกฎหมาย ระบบวิธีการพิจารณาความ หรือสภาพสังคมที่ต่างกัน จากตัวอย่างบทบัญญัติกฎหมายต่างประเทศที่ยกมาก็มีความแตกต่างกันเอง ทั้งนี้เพราะแต่ละประเทศก็ให้ความสำคัญกับบุพการีแตกต่างกัน นอกจากนี้ ในต่างประเทศหากเป็นประเทศที่ยึด

ถือแนวคำพิพากษากฎีกาเป็นหลักแล้ว หากมีข้อเท็จจริงเช่นเดียวกัน คำพิพากษาของคดีต่อ ๆ มา ก็ต้องเป็นไปทำนองเดียวกัน ผู้พิพากษาจะไม่สามารถใช้ดุลยพินิจในการตัดสินได้ การบัญญัติกฎหมายจึงเป็นไปตามแนวเดิมที่ได้วางไว้ เพราะคำพิพากษาถือเป็นที่มาหนึ่งของตัวบทกฎหมาย จึงมีบทลงโทษที่แน่นอนตายตัวต่างกับกฎหมายไทย

สรุปในเรื่องของบุพการีที่ถือหลักตามสายโลหิตนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน และเหมาะสมกับสภาพสังคมไทยที่ถือเรื่องความกตัญญูเป็น สำคัญ แต่ในส่วนของกรให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นนั้น กำหนดเฉพาะการฆ่าบุพการี สายตรงขึ้นไปเท่านั้น ไม่ครอบคลุมถึงผู้สืบสายโลหิตโดยตรงลงมา ทำให้การฆ่าผู้สืบสายโลหิต โดยตรงลงมา รวมถึงพี่หรือน้องร่วมบิดามารดาเดียวกันไม่ถือเป็นบุพการี (ตามคำพิพากษากฎีกาที่ 601/129)¹ อันเป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรานี้ ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปในหัวข้อ 3.4

3.2 การฆ่าเจ้าพนักงาน

3.2.1 ลักษณะความผิดและเจตนารมณ์ตามกฎหมายไทย

(1) ความหมายและองค์ประกอบของความผิด

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(2) กำหนดให้คำว่า "เจ้าพนักงาน" หมายถึง บุคคลดังต่อไปนี้²

- (1) บุคคลซึ่งกฎหมายระบุไว้ชัดแจ้งว่า เป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมาย ลักษณะอาญาหรือประมวลกฎหมายอาญา และ
- (2) บุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการ ไม่ว่าจะเป็นการประจำ หรือชั่วคราว และไม่ว่าจะได้รับประโยชน์ตอบแทนเพื่อการนั้นหรือไม่

¹ สัญชัย สัจจวานิช, คำอธิบายกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน, (กรุงเทพมหานคร : แสงสุทธิการพิมพ์, 2515), หน้า 47.

² หยุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 2-3, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544) หน้า 188.

แต่อย่างไรก็ตาม ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา เจ้าพนักงานประเภทที่ 2 นี้ หมายถึง ข้าราชการซึ่งรับเงินเดือนในงบประมาณประเภทเงินเดือน¹

กล่าวคือ อย่างไรจะเรียกว่าเจ้าพนักงาน ต้องดูตามกฎหมาย เช่น พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทหารเป็นเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการรับราชการทหาร และในบางกรณีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นพิเศษว่าให้ถือบุคคลนั้นเป็นเจ้าพนักงานเช่นพนักงานเทศบาลเป็นเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติเทศบาล หรือไวยาวัจกร ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ เป็นต้น ถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ เช่น ข้าราชการ นักการภารโรง หรือหัวหน้าในโรงงานของรัฐบาลทั่ว ๆ ไป ในกรณีเช่นนี้ต้องดูว่าคน ๆ นั้นมีฐานะเป็นข้าราชการ คือรับเงินเดือนจากงบประมาณแผ่นดินหรือไม่

และคำว่าเจ้าพนักงานนี้ จะต้องเป็นเจ้าพนักงานของราชอาณาจักรไทย ประมวลกฎหมายอาญาในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนามิได้กำหนดโทษไปถึงการฆ่าเจ้าพนักงานของประเทศอื่น

การฆ่าเจ้าพนักงานนั้น โดยปกติผู้ฆ่ามีความผิดเช่นเดียวกับฆ่าบุคคลธรรมดา แต่หากการฆ่าเจ้าพนักงานนั้น ผู้ฆ่าต้องรับโทษหนักขึ้น เมื่อฆ่าโดยประกอบด้วยลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดใน 3 ประการตามมาตรา 289(2) คือ

1. ฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ เป็นข้อเท็จจริงประกอบตัวบุคคลหมายความว่า ฆ่าในขณะที่เจ้าพนักงานกำลังกระทำการตามหน้าที่ จะฆ่าเพราะสาเหตุอย่างใดไม่สำคัญ โดยศาลฎีกาวินิจฉัยว่าแม้จะโกรธเพราะเหตุอื่น แต่ฆ่าขณะที่เจ้าพนักงานกำลังกระทำหน้าที่อยู่ก็เป็นการฆ่าเจ้าพนักงาน ตามมาตรา 289 (2) ² ซึ่งการกระทำตามหน้าที่หรือไม่นั้น เป็นปัญหาข้อเท็จจริง ต้องดูตามพฤติการณ์ที่ปรากฏ³ เช่นตำรวจแต่งเครื่องแบบไปจับกุมคนร้ายถือเป็นการกระทำตามหน้าที่⁴ แต่ถ้าเป็นสิบเวรทหารกำลังนั่งดูโทรทัศน์อยู่ในเต็นท์พักผ่อน ไม่ใช่การฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่⁵

¹ ฎีกาที่ 358 - 359/2500 (ฎ.195) : เสมียนพนักงานของสำนักงานท่องเที่ยว กรมประชาสัมพันธ์ รับเงินเดือนประเภทการจ้าง มีฐานะเป็นลูกจ้างรายเดือน ไม่เป็นข้าราชการตาม พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน ไม่เป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมาย.

² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1238/2515 ฎ.1013.

³ ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ์, หลักกฎหมายอาญา ภาคความผิด, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2544) หน้า 175.

⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 55/2515 ฎ.29.

⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3090/2527 ฎ.2256.

2. สมาชิกพนักงานเพราะเหตุที่จะกระทำการตามหน้าที่ การฆ่าในกรณีนี้ ผู้กระทำต้องมีมูลเหตุจูงใจอันเป็นเจตนาพิเศษ กล่าวคือ ฆ่าเพราะเหตุที่เจ้าพนักงานนั้นจะกระทำตามหน้าที่ เช่น เจ้าพนักงานป่าไม้จะจับไม้ผิดกฎหมาย จำเลยจึงสั่งให้ขับรถพุ่งชนเจ้าพนักงานนั้น¹

3. ฆ่าเจ้าพนักงานเพราะเหตุที่ได้กระทำการตามหน้าที่ การฆ่าในกรณีนี้ ผู้กระทำต้องมีมูลเหตุจูงใจอันเป็นเจตนาพิเศษ กล่าวคือ แม้ในขณะที่ฆ่า เจ้าพนักงานจะไม่ได้กระทำการตามหน้าที่ แต่ได้ฆ่าเพราะเหตุที่เจ้าพนักงานได้กระทำการตามหน้าที่มาแล้ว เช่น เจ้าพนักงานเคยจับกุมตน เมื่อพ้นโทษมาแล้วจึงฆ่า หรือนายตำรวจลงโทษพลตำรวจเพราะเมาสุรา อาละวาด พลตำรวจโกรธแค้นจึงฆ่านายตำรวจ²

อนึ่ง การกระทำการตามหน้าที่ของเจ้าพนักงาน จะต้องเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานนั้นที่มีกฎหมายรับรองสนับสนุน ต้องเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการตามความเป็นจริง และต้องเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบ ถ้าเป็นการปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหรือปฏิบัติไม่ชอบ หรือเป็นเรื่องส่วนตัว³ ย่อมไม่เป็นการกระทำตามหน้าที่⁴ ซึ่งหน้าที่ของเจ้าพนักงานนี้ อาจได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให้กระทำก็ได้ เช่น ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติกิจใดกิจหนึ่งเป็นการเฉพาะ นอกเหนือจากหน้าที่ประจำของตน⁵

เหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นดังกล่าวมาแล้ว องค์ประกอบภายใน หรือเจตนาเป็นทำนองเดียวกับมาตรา 289(1) เป็นปัญหาข้อเท็จจริง คือผู้กระทำต้องรู้ข้อเท็จจริงว่าผู้ที่ตนฆ่าเป็นเจ้าพนักงานและรู้ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่อยู่ ตามหลักที่ว่า “รู้เท่าใดก็มีเจตนาเท่านั้น”⁶ ดังนั้นเพียงแต่รู้ว่าเป็นเจ้าพนักงาน แต่ไม่รู้ว่ากำลังปฏิบัติหน้าที่อยู่ ก็จะลงโทษหนักขึ้นไม่ได้เพราะมาตรานี้คุ้มครองการใช้อำนาจรัฐ ไม่ใช่ตัวเจ้าพนักงาน ดังนั้น ถ้าไม่รู้ว่าเจ้าพนักงานนั้นกำลังใช้อำนาจรัฐอยู่ เท่ากับผู้กระทำไม่รู้ข้อเท็จจริงอันจะทำให้ตนต้องรับโทษหนักขึ้น

¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 784/2529 ฎ.363.

² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1272/2513 ฎ.1652.

³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2029/2506 ฎ.2363.

⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 719/2501 ฎ.825, ที่ 1971/2528 ฎ.686, ที่ 3090/2527 ฎ.2256.

⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 398/2498 ฎ.288.

⁶ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, กฎหมายอาญาภาค 1, (2544) หน้า 179 และ หยุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 2-3 (2544), หน้า 188.

ตามมาตรา 62 วรรคสาม¹ ถ้าสำคัญผิดคิดว่าไม่ใช่เจ้าพนักงานก็ตี² หรือพลาดจากเจตนาฆ่าคนธรรมดา แต่ไปถูกเจ้าพนักงานก็ตี³ ไม่เป็นความผิดตามมาตรา นี้ และหากเจ้าพนักงานนั้นพ้นจากหน้าที่ราชการไปแล้วไม่ว่าเพราะเหตุใดก็ตาม แม้จะฆ่าเพราะเหตุที่เจ้าพนักงานนั้นได้กระทำตามหน้าที่ไปแล้ว ก็ไม่เป็นความผิดตามมาตรา นี้ เพราะขณะนั้นมีเจ้าพนักงานแล้ว

(2) เจตนารมณ์ของกฎหมายในการกำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องรับโทษหนักขึ้น

การที่บุคคลทำให้เจ้าพนักงานถึงแก่ความตายโดยเจตนา ชั้นแรก ผู้ถูกฆ่าจะต้องเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมาย เพื่อประโยชน์ในการเอาผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานกระทำผิดอาญา ความผิดฐานฆ่าเจ้าพนักงานเป็นการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ราชการของเจ้าพนักงาน กฎหมายมุ่งให้ความคุ้มครองเจ้าพนักงานเป็นพิเศษ โดยมาตรา นี้คุ้มครองทั้งเจ้าพนักงานและการใช้อำนาจรัฐของเขา โดยคำนึงถึงในเรื่องชีวิตมนุษย์ และเรื่องความเด็ดขาดแห่งอำนาจรัฐ เพราะเจ้าพนักงานเป็นผู้ใช้อำนาจและเพื่อที่จะให้เจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ โดยเกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

อย่างไรก็ตาม การฆ่าเจ้าพนักงาน เพราะเหตุที่กระทำการตามหน้าที่นั้น ถึงแม้จะมีได้ถูกฆ่าในเวลากระทำการตามหน้าที่ก็ตี แต่ได้ฆ่าด้วยความแค้นเพราะสาเหตุที่เจ้าพนักงานนั้นได้กระทำการไปตามหน้าที่ ถือว่าเป็นการกระทำที่ควรจะต้องรับโทษหนัก เพราะเอากิจการของรัฐบาลมาเป็นข้ออาฆาต เป็นการขัดขวางต่อรัฐประศาสนโยบาย และขัดขวางต่อการใช้อำนาจของเจ้าพนักงาน คือจะเห็นได้ว่ากฎหมายต้องการที่จะให้ความคุ้มครองเจ้าพนักงานเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานเช่นเดียวกับความผิดต่อเจ้าพนักงานในประมวลกฎหมายอาญาลักษณะ 2

3.2.2 การกำหนดความผิดตามกฎหมายต่างประเทศ

ในต่างประเทศมีการกำหนดความผิดต่อชีวิต กรณีผู้ถูกกระทำเป็นเจ้าพนักงานไว้เช่นกัน เช่น

¹ จิตติ ดิงศภัทย์, กฎหมายอาญาภาค 2 ตอน 2 และ ภาค 3, หน้า 1907.

² คำพิพากษาฎีกาที่ 1258/2473 ธศ. เล่ม 14 หน้า 960, ที่ 801-802/2470 ธศ. เล่ม 11 หน้า 805.

³ คำพิพากษาฎีกาที่ 747/2492.

ประมวลกฎหมายอาญาประเทศฝรั่งเศส เดิมไม่มีบทบัญญัติลงโทษผู้ที่ฆ่าเจ้าพนักงานเป็นการเฉพาะ แต่ใน Nouveau Code Penal 1980 กำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษหนักขึ้นคือจำคุกตลอดชีวิต โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 221-4 ข้อ 4. ฆ่าผู้พิพากษา คณะลูกขุน ทนายความ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ทหาร ตำรวจ พนักงานศุลกากร เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ พนักงานขนส่งมวลชน หรือฆ่าเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจกระทำการหรือมีหน้าที่ตามที่รัฐกำหนด โดยผู้กระทำความผิดรู้ข้อเท็จจริงนั้น

ประมวลกฎหมายอาญาประเทศตุรกี มาตรา 492 ข้อ 2 ก็กำหนดไว้โดยมีลักษณะและเจตนารมณ์เหมือนกับกฎหมายอาญาไทย แต่มีระวางโทษต่างกัน คือตามกฎหมายไทย ผู้กระทำความผิดจะถูกระวางโทษประหารชีวิต แต่ในประเทศตุรกีแบ่งระดับความผิดไว้เป็น 2 ระดับคือ หากกระทำต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะถูกลงโทษจำคุกตลอดชีวิต แต่หากเป็นการกระทำต่อบุคคลในคณะรัฐบาล (Grand National Assembly) จะได้รับโทษหนักขึ้นคือประหารชีวิต¹

กฎหมายมลรัฐแคลิฟอร์เนีย (California Penal Code) บัญญัติระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต หากฆ่าเจ้าพนักงานรักษาความสงบ เจ้าหน้าที่รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่รัฐบาลกลาง ขณะปฏิบัติหน้าที่หรืออยู่ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่หรือเพราะการปฏิบัติหน้าที่ หรือฆ่าเจ้าพนักงานดับเพลิงซึ่งอยู่ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ หรือฆ่าพนักงานอัยการ ผู้พิพากษา หรือลูกขุนเพราะเหตุที่ได้กระทำการตามหน้าที่ หรือเพื่อป้องกันไม่ให้เขาทำหน้าที่ได้

The Homicide Act 1957 ของประเทศอังกฤษ ตามมาตรา 5 บัญญัติลงโทษความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาเพียงจำคุกตลอดชีวิตเท่านั้น เว้นแต่ความผิดฐานฆ่าด้วยเหตุฉกรรจ์ (Capital Murder) ที่ยังคงลงโทษประหารชีวิตอยู่ ซึ่งในเหตุฉกรรจ์ (4) คือ การฆ่าเจ้าพนักงานตำรวจขณะปฏิบัติหน้าที่ หรือผู้ที่ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตำรวจในการปฏิบัติการตามหน้าที่นั้น

แต่ต่อมา เมื่อมีการออกพระราชบัญญัติ The Murder Act 1965 ได้

¹ Nevzat Gurelli, The Turkish Criminal Code with an introduction, (South Hackensack, N.J. : Fred B. Rothman & co., 1965), p.144.

ยกเลิกโทษประหารชีวิต¹ ดังที่กล่าวแล้วในบทที่ 2 ทำให้ความผิดระหว่าง Capital Murder กับ Non-Capital Murder หายไป ด้วยเหตุนี้ ปัจจุบันผู้กระทำจึงรับโทษเพียงจำคุกตลอดชีวิต

3.2.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบ

การกำหนดความผิดฐานฆ่าเจ้าพนักงานโดยเจตนา นั้น แต่ละประเทศ ยังมีแนวความคิดแตกต่างกันไป โดยบางประเทศก็ได้กำหนดให้การฆ่าเจ้าพนักงานเป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นแต่อย่างใด เช่น ประเทศออสเตรเลีย และกฎหมายของมลรัฐเท็กซัส

แต่สำหรับตัวอย่างกฎหมายของประเทศตุรกี ประเทศอังกฤษ และมลรัฐแคลิฟอร์เนียของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ได้กล่าวแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าการคุ้มครองเจ้าพนักงานเหมือนกับประเทศไทยเรา แต่อาจแบ่งระดับหรือการกำหนดโทษแตกต่างกันไป

การกำหนดให้การฆ่าเจ้าพนักงานเป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นนั้น เนื่องจากเจ้าพนักงานเป็นบุคคลที่กฎหมายกำหนดไว้ให้มีอำนาจตามกฎหมาย ลักษณะอาญาหรือประมวลกฎหมายอาญา หรือเป็นบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการ เจ้าพนักงานจึงถือเป็นตัวแทนผู้ใช้อำนาจรัฐ มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม และมีหน้าที่ในการเข้าระงับเหตุ ยับยั้งและปราบปรามอาชญากรรม เพื่อไม่ให้เกิดความรุนแรงหรือความเสียหายต่อผู้อื่นและส่วนรวม ดังนั้นแล้ว หากผู้ใดต่อสู้ ขัดขวาง ทำร้ายหรือฆ่าเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่ได้กระทำตามหน้าที่ ย่อมต้องรับโทษสูงขึ้น เพื่อเป็นการยับยั้งและก่อให้เกิดความเกรงกลัวในการกระทำต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การกระทำเพื่อป้องกันสิทธิ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 68 อาจเปรียบเทียบได้กับการกระทำการตามหน้าที่ของเจ้าพนักงาน หากเป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ย่อมได้รับความคุ้มครอง คือตามมาตรา 68 หากเป็นการป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นภัยอันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้าได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ ย่อมไม่ถือเป็นความผิด เช่นเดียวกันที่ เจ้า

¹ Nigel Walker, *Crime and Punishment in Britain*, Edinburgh : at the University Press Edinburgh, 1965) , p. 147.

พนักงานนั้นจะได้รับความคุ้มครองก็ต่อเมื่อเจ้าพนักงานนั้นกระทำตามหน้าที่โดยชอบ ภายในขอบอำนาจที่ได้รับตามกฎหมาย และเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

และในทางกลับกัน เมื่อเจ้าพนักงานเป็นผู้ใช้อำนาจรัฐ มีอำนาจกระทำการตามที่กฎหมายให้อำนาจ หากเจ้าพนักงานกระทำผิด ก็มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ กำหนดโทษไว้สูงกว่าบุคคลธรรมดาเช่นกัน เพื่อไม่ให้เจ้าพนักงานลุแก่อำนาจหรือกระทำการโดยมิชอบ

แม้กฎหมายอาญาหลายประเทศจะมีได้บัญญัติให้ความคุ้มครองเจ้าพนักงาน หรืออาจมีการบัญญัติไว้เป็นกฎหมายพิเศษอื่น ๆ แต่ผู้วิจัยเห็นว่าการบัญญัติเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรชัดเจนในประมวลกฎหมายอาญาไทยนั้น เป็นการช่วยให้เจ้าพนักงานเกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ตนได้รับมอบหมาย สามารถปฏิบัติหน้าที่เต็มกำลังความสามารถของตน สามารถเข้าระงับเหตุได้ทันทีทันใด เพื่อป้องกันภัยที่จะเกิดแก่ผู้อื่น

สรุปจากที่ได้กล่าวมา การบัญญัติกฎหมายให้ผู้ซึ่งเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่ได้กระทำตามหน้าที่ ต้องรับโทษสูงชันนั้น สามารถยับยั้ง และควบคุมทั้งตัวอาชญากรและเจ้าพนักงาน คืออาชญากรเกิดความเกรงกลัวต่อโทษ และเจ้าพนักงานก็ต้องกระทำการโดยชอบจึงจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ดังนั้นการบัญญัติให้การฆ่าเจ้าพนักงานเป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเหมาะสมแล้ว ทั้งนี้ แม้กฎหมายไทยจะมีได้บัญญัติให้เจ้าพนักงานหมายถึงบุคคลใดบ้างชัดเจนเช่นกฎหมายในต่างประเทศ แต่ก็ถือเป็นปัญหาข้อเท็จจริง เพื่อเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลยนิมิตได้ตามแต่ข้อเท็จจริง

3.3 การฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน

3.3.1 ลักษณะความผิดและเจตนารมณ์ตามกฎหมายไทย

(1) ความหมายและองค์ประกอบของความผิด

มาตรา 289 (3) ได้กำหนดให้การฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ในการที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่บุคคลนั้นจะช่วย หรือได้ช่วยเจ้าพนักงานตามมาตรา 289(2) ดังกล่าวแล้ว เป็นความผิดที่ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น คือต้องระวางโทษประหารชีวิต

เมื่อพิจารณาแล้ว เห็นว่าความผิดตามมาตรา 289 (3) นี้ สามารถแบ่ง
ได้เป็น 2 กรณีคือ¹

1. การฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการที่เจ้าพนักงานนั้น กระทำการตามหน้าที่คือปฏิบัติหน้าที่ ไม่ว่าจะการช่วยเหลือเจ้าพนักงานนั้น ผู้ถูกฆ่าได้กระทำไปเพราะมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องช่วยเจ้าพนักงาน หรือได้อาสาช่วยเหลือตามหน้าที่ของพลเมืองดีแต่ผู้กระทำจะมีความผิดตามมาตรา 289(3) นี้ ก็ต่อเมื่อผู้กระทำรู้ว่าเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานซึ่งกระทำตามหน้าที่ คือรู้ว่าเขาได้ช่วยเหลือและรู้ว่าผู้ได้รับความช่วยเหลือเป็นเจ้าพนักงาน (ดูมาตรา 62 วรรคสาม ประกอบ) และเจ้าพนักงานนั้นกระทำการตามหน้าที่

2. การฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานโดยมีมูลเหตุจงใจเพราะเหตุที่บุคคลนั้น

2.1 จะช่วยเหลือเจ้าพนักงานซึ่งกระทำตามหน้าที่

2.2 ได้ช่วยเจ้าพนักงานซึ่งกระทำตามหน้าที่มาแล้ว

คือ ความผิดเริ่มตั้งแต่จะเข้าช่วยเจ้าพนักงาน เช่น ตำรวจขอร้องให้นายหนึ่งช่วยสกัดคนร้ายให้ด้วย พอนายหนึ่งเข้าช่วยขวางทางคนร้าย คนร้ายก็ชักปืนยิงนายหนึ่งทันที ถือว่ายิงผู้ช่วยเจ้าพนักงานซึ่งจะช่วยเจ้าพนักงานแล้ว หรือช่วยเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่เสร็จแล้ว จำเลยเจ็บใจที่มีผู้เข้าช่วยเจ้าพนักงานและจับตนได้ จึงใช้ปืนยิงผู้ช่วยเจ้าพนักงานในเวลาต่อมาก็ผิดฐานฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเพราะเหตุที่ได้ช่วยเจ้าพนักงาน

ลักษณะของการช่วยเหลือตามมาตรา นี้ หมายถึงการช่วยเหลือตามความเป็นจริง ดังนั้น ตำแหน่งหน้าที่ของผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานจึงไม่เป็นข้อสำคัญ ข้อเท็จจริงเพียงปรากฏว่า เขาจะเข้าช่วยเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ก็พอแล้ว

แต่เดิมความผิดฐานฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ไม่มีในกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 250(2) ทำให้ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าไม่เป็นความผิดที่ทำให้ผู้กระทำผิดได้รับโทษหนักขึ้นเช่น จำเลยฆ่าผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งจะจับจำเลยในการกระทำความผิดอาญา แต่ทางพิจารณาไม่ปรากฏว่าผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านได้รับมอบหมายจากผู้ใหญ่บ้านให้กระทำหรือกระทำโดยลำพังตนเอง ตัดสินว่าจะลงโทษจำเลยตามมาตรา 250 ไม่ได้ เพราะตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 28 ทวิ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ช่วยเหลือกิจการตามหน้าที่

¹ หยุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญามาตรา 2-3, (2544), หน้า 188-189.

ของผู้ใหญ่บ้านเท่าที่ได้รับมอบหมายจากผู้ใหญ่บ้านให้กระทำ¹ แต่ต่อมากฎหมายได้เล็งเห็นความสำคัญและขยายบทบัญญัติมากขึ้น แม้จะทำให้ผู้ช่วยเหลือเปลี่ยนฐานะเป็นเจ้าพนักงานก็ตาม

ทั้งนี้ ผู้ช่วยเจ้าพนักงาน จะเป็นเจ้าพนักงานหรือไม่ก็ได้ แต่ตามปกติการที่บุคคลช่วยเหลือเจ้าพนักงานนั้น ผู้ที่ช่วยเหลืออาจมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องช่วยเหลือเช่นตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 กำหนดว่าในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน ฆ่ากันตาย ชิงทรัพย์ ฯลฯ กำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจเรียกลูกบ้านให้ช่วย ตลอดจนถึงติดตามจับคนร้าย ฯลฯ พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. 2457 มาตรา 10 กำหนดให้อำนาจเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจที่จะเกณฑ์พลเมืองให้ช่วยกำลังทหารในกิจการซึ่งเนื่องในการป้องกันราชอาณาจักร หรือช่วยเหลือเกื้อหนุนราชการทหารทุกอย่างทุกประการ ฯลฯ หรือกรณีในการช่วยเหลือตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 82 ซึ่งกำหนดให้เจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมายจับ ขอความช่วยเหลือจากบุคคลใกล้เคียงเพื่อจัดการตามหมายนั้นก็ได้ แต่จะบังคับให้ผู้ใดช่วยโดยอาจเกิดอันตรายแก่เขาเหล่านั้นไม่ได้ หรือตามพระราชบัญญัติสมการค่า พ.ศ. 2509 มาตรา 25 ฯลฯ ในการปฏิบัติการของนายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกหรือช่วยเหลือตามสมควร ฯลฯ และนอกจากที่บุคคลช่วยเหลือเจ้าพนักงานเพราะเขามีหน้าที่ที่จะต้องช่วยเหลือตามกฎหมายดังกล่าวแล้ว บุคคลหรือเจ้าพนักงานซึ่งไม่มีหน้าที่ก็อาจเข้าช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสมัครใจโดยไม่มีหน้าที่ต้องช่วยตามกฎหมาย ซึ่งการเข้าช่วยเหลือเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติการตามหน้าที่นั้น ก็ได้ชื่อว่าเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตามนัยนี้ด้วย

และสังเกตว่า การกระทำของผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานไม่จำเป็นต้องมีเจ้าพนักงานอยู่ด้วยหรือไปด้วยกับผู้ช่วยเหลือ แม้กรณีที่เจ้าพนักงานไม่ได้ไปด้วยหรืออยู่ด้วย แต่ผู้นั้นช่วยโดยกระทำตามคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่เช่นชาวบ้านช่วยเป็นสายให้เจ้าพนักงานเข้าไปสืบอยู่ในกลุ่มโจร โจรรู้ว่าเป็นสายให้เจ้าพนักงานจึงฆ่าตาย เป็นต้น ผู้ร่ำก็มี ความผิดตามอนุมาตรา 3 เช่นกัน และกรณีทำงานร่วมกับเจ้าพนักงานเช่น อส. หรืออาสาสมัคร ก็เป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองมีหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้านได้โดยไม่ต้องมีเจ้าพนักงานกำกับเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตามมาตรา 289(3) ให้ความคุ้มครองเฉพาะที่ได้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตามเหตุที่กฎหมายบัญญัติไว้เฉพาะราย ในการช่วยเหลือเป็นคราว ๆ ไปเท่านั้น หากเป็นการคุ้มครองหรือรับรองให้ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานนั้นเป็น

¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 184/2498 ฎ.117.

ผู้ช่วยเหลือตลอดไปไม่ แม้จะเคยเป็นผู้ช่วยเหลือตาม (3) มาแล้ว ต่อมาถูกฆ่าตายโดยเหตุอื่น ไม่ใช่เพราะเหตุที่ได้ช่วยเหลือในการทำตามหน้าที่มาแล้ว ผู้ฆ่าก็หามีความผิดตาม (3) ไม่ เว้นแต่ผู้นั้นจะเป็นผู้ช่วยเหลือโดยตำแหน่งตามกฎหมาย เช่น สารวัตรกำนันเป็นผู้ช่วยเหลือกำนัน ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ เป็นต้น

(2) เจตนารมณ์ของกฎหมายในการกำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องรับโทษหนักขึ้น

ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 289(3) ได้บัญญัติให้การฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำผิดต้องรับโทษหนักขึ้น โดยมีเหตุผลเช่นเดียวกับความผิดฐานฆ่าเจ้าพนักงานคือเป็นการกำหนดลักษณะจรรยาแก่ผู้ฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน เพื่อให้ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานสามารถช่วยปฏิบัติหน้าที่ราชการสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและไม่ถูกขัดขวาง¹ ผู้ช่วยเหลือนั้นจะเป็นเจ้าพนักงาน หรือไม่เจ้าพนักงานก็ได้ และในการช่วยเหลือจะกระทำโดยถูกเจ้าพนักงานเรียกร้องให้ช่วยตามอำนาจในกฎหมาย² หรือผู้ช่วยเหลือสมัครใจเข้าช่วยเหลือโดยที่เจ้าพนักงานมิได้สั่งให้ช่วยก็ตาม³ ฉะนั้นราษฎรควรได้รับความคุ้มครองในกรณีที่เข้าช่วยเหลือเจ้าพนักงานมากกว่าธรรมดา โดยอย่างไรจะเป็นการช่วยเหลือเจ้าพนักงานต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ประกอบเป็นเรื่อง ๆ ไป

3.3.2 การกำหนดความผิดตามกฎหมายต่างประเทศ

ตามมาตรา 5 (4) ของ The Homicide Act 1957 ของประเทศอังกฤษ ได้กล่าวถึงเหตุจรรยาในความผิดฐานฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานให้ระวางโทษประหารชีวิต แม้ต่อมาจะได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตดังที่กล่าวมาแล้วก็ตาม

¹ มาตรา 138 กำหนดความผิดฐานต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานหรือผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในกรณีตามมาตรา 138 นั้น กฎหมายคุ้มครองเฉพาะผู้ซึ่งมีหน้าที่ต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายเท่านั้น.

² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 82.

³ คำพิพากษาฎีกาที่ 2228/2515 ฎ.1601.

3.3.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบ

ในส่วนของบทบัญญัติความผิดดังกล่าวเห็นว่ามีแนวความคิดเดียวกับการให้ความคุ้มครองเจ้าพนักงาน ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าเดิมในกฎหมายลักษณะอาญาไม่มีบทบัญญัติให้การฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น แต่ต่อมาได้บัญญัติขยายความคุ้มครองออกไปมากขึ้น เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันมีความเจริญมากขึ้น แต่จิตใจมนุษย์อาจไม่ได้พัฒนาตาม ผู้คนมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น บางครั้งแม้พบเห็นผู้อื่นเดือดร้อนหรือพบเห็นผู้กระทำความผิด แต่กลับนิ่งเฉย โดยอาจคิดว่าไม่ใช่เรื่องของตน และตนอาจต้องเดือดร้อนหากเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว ซึ่งสร้างผลเสียให้กับสังคม การที่กฎหมายบัญญัติให้ความคุ้มครองเจ้าพนักงานนั้น ก็ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าเจ้าพนักงานเป็นผู้ใช้อำนาจรัฐ มีหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อยของสังคม แต่ในบางครั้งอาชญากรรมที่เกิดขึ้นอาจมีความร้ายแรงหรือเจ้าพนักงานอาจไม่สามารถเข้าระงับเหตุหรือจับกุมผู้กระทำความผิดได้เพียงลำพัง ดังนั้น เจ้าพนักงานเองย่อมต้องการความช่วยเหลือ แต่การจะเรียกให้เจ้าพนักงานอื่นเข้ามาช่วยเหลือ อาจไม่ทันกับความรุนแรงและความเสียหายจากการเกิดอาชญากรรมอาจจะมีเพิ่มมากขึ้น เจ้าพนักงานจึงต้องขอความช่วยเหลือจากบุคคลที่อยู่ใกล้เคียงเพื่อระงับเหตุโดยทันที

นอกจากนี้ พฤติกรรมของอาชญากรรมบางประเภท กระทำขึ้นโดยไม่เลือกสถานที่ แม้ในที่สาธารณะ ต่อหน้าสาธารณชนจำนวนมากก็อาจเกิดเหตุขึ้นได้ เป็นการกระทำผิดที่ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย ยิ่งประเทศที่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ กำลังเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เพียงพอ จะเป็นช่องทางให้เกิดปัญหาอาชญากรรมได้มากยิ่งขึ้น ถ้าประชาชนยังเพิกเฉยกับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นใกล้ตัว ย่อมส่งผลกระทบต่อความสงบสุขของสังคมส่วนรวมไปด้วย ดังนั้น หากมีประชาชนเข้าช่วยเหลือเจ้าพนักงานมากขึ้น ไม่ว่าจะเจ้าพนักงานร้องขอให้ช่วยเหลือหรือสมัครใจเข้าช่วยเหลือเอง ก็ยังเป็นผลดีในการปราบปรามอาชญากรรมให้เกิดขึ้นน้อยลงและสามารถเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้

การที่ประชาชนเข้าช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ย่อมแสดงถึงจิตใจอันดี ไม่เพิกเฉยต่อความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นในสังคม ทั้ง ๆ ที่ตนมิได้มีหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าพนักงาน แต่อย่างไรก็ตาม ขณะเดียวกันผู้เข้าช่วยเหลือเจ้าพนักงานอาจได้รับผลร้าย เนื่องจากผู้กระทำความผิดย่อมต่อสู้ขัดขวางและเพื่อหลีกเลี่ยงการจับกุมเพื่อให้ความผิดที่ตนกระทำสำเร็จตามที่ตนต้องการ ดังนั้น เมื่อผู้เข้าช่วยเหลือเจ้าพนักงานถูกทำร้ายหรือถูกฆ่า ก็สมควรลงโทษผู้กระทำความผิดสูงขึ้น เสมือนหนึ่งผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานนั้นเป็นเจ้าพนักงาน

ในสังคมเหยื่ออาชญากรรมจำนวนมากเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ถูกฆ่าหรือได้รับบาดเจ็บจากการเข้าช่วยเหลือ ซึ่งบุคคลเหล่านั้นควรได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย และควรได้รับการช่วยเหลือจากรัฐ แต่ในปัจจุบันมิได้มีกฎหมายให้ความคุ้มครองเป็นพิเศษ หลังจากที่ผู้ช่วยเหลือได้รับบาดเจ็บหรือได้รับความเสียหาย เช่นช่วยเหลือคำรักษาพยาบาล ค่าขาดรายได้ในระหว่างรักษาตัว เป็นต้น และในกรณีที่ผู้เข้าช่วยเหลือถึงแก่ความตาย นอกจากกฎหมายอาญามาตรา 289(3) ที่มุ่งลงโทษผู้กระทำผิดฐานฆ่าผู้เข้าช่วยเหลือเจ้าพนักงานโดยเจตนา ก็มีได้มีกฎหมายใดให้ความดูแลทายาทหรือญาติของผู้เข้าช่วยเหลือนั้นเป็นเฉพาะ

ดังนั้นเพื่อเป็นหลักประกันเบื้องต้นที่กฎหมายจะให้แก่ประชาชนในการเข้าช่วยเหลือเจ้าพนักงาน การบัญญัติเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(3) ในปัจจุบันเหมาะสมดีแล้ว เพื่อเป็นเหตุจูงใจให้ประชาชนเข้าช่วยเหลือเจ้าพนักงานมากขึ้น ขณะที่เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่นั้นก็ต้องการความช่วยเหลือจากประชาชนเหมือนเป็นการเพิ่มจำนวนเจ้าพนักงานโดยทางอ้อม ดังนั้นสมควรที่จะบัญญัติให้การฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นด้วยเช่นเดียวกับการฆ่าเจ้าพนักงาน

3.4 เหตุจรรยาในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาอันเนื่องมาจากผู้ถูกกระทำผิดในลักษณะอื่น ๆ

การกำหนดเหตุจรรยาในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา นอกจากบุคคลตามมาตรา 289 แล้ว ในกรณีที่เกี่ยวกับบุคคลผู้ถูกกระทำ หากเป็นบุคคลในฐานะพิเศษ กฎหมายวางอัตราโทษในสถานหนักขึ้นไปอีก แม้เพียงชั้นพยายาม ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษเช่นเดียวกับการกระทำความผิดสำเร็จ และกฎหมายเอาโทษ แม้จะเป็นเพียงการกระทำเพื่อเตรียมการเท่านั้น โดยความผิดดังกล่าว จัดไว้ในลักษณะความผิดอย่างอื่นโดยเฉพาะ มิได้กำหนดไว้ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ดังนั้นต้องดูตามบทบัญญัตินั้น ๆ ด้วย คือ

ลักษณะ 1 ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรในหมวด 1 ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องดังนี้

มาตรา 107 “ผู้ใดปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ ต้องระวางโทษประหารชีวิต

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน
 ผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการเตรียมเพื่อปลงพระชนม์พระมหา -
 กษัตริย์ หรือรู้ว่าจะมีผู้ปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ กระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้อง
 ระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต”

มาตรา 108 “ผู้ใดกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของ
 พระมหากษัตริย์ ต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน
 ถ้าการกระทำนั้นมีลักษณะอันน่าจะเป็นอันตรายแก่พระชนม์ ผู้กระทำ
 ต้องระวางโทษประหารชีวิต

ผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการเตรียมเพื่อประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือ
 เสรีภาพของพระมหากษัตริย์ หรือรู้ว่าจะมีผู้จะกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของ
 พระมหากษัตริย์ กระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบหกปีถึงยี่สิบ
 ปี”

มาตรา 109 “ผู้ใดปลงพระชนม์พระราชินีหรือรัชทายาท หรือฆ่าผู้สำเร็จ
 ราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษประหารชีวิต

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน
 ผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการเตรียมเพื่อปลงพระชนม์พระราชินีหรือ
 รัชทายาทหรือฆ่าผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หรือรู้ว่าจะมีผู้ปลงพระชนม์พระราชินีหรือรัชทายาท
 หรือฆ่าผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ กระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษจำคุก
 ตั้งแต่สิบสองปีถึงยี่สิบปี”

มาตรา 110 “ผู้ใดกระทำการประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือเสรีภาพของ
 พระราชินีหรือรัชทายาท หรือต่อร่างกายหรือเสรีภาพของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวาง
 จำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุก ตั้งแต่สิบหกปีถึงยี่สิบปี

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน
 ถ้าการกระทำนั้นมีลักษณะอันน่าจะเป็นอันตรายแก่พระชนม์หรือชีวิต ผู้
 กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ผู้ใดกระทำการใดอันเป็นการเตรียมเพื่อประทุษร้ายต่อพระองค์ หรือ
 เสรีภาพของพระราชินีหรือรัชทายาท หรือต่อร่างกายหรือเสรีภาพของผู้สำเร็จราชการแทนพระ
 องค์หรือรู้ว่าจะมีผู้จะประทุษร้ายต่อพระองค์หรือเสรีภาพของพระราชินีหรือรัชทายาท หรือประทุษ

ร้ายต่อร่างกายหรือเสรีภาพของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ กระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบสองปีถึงยี่สิบปี”

มาตรา 111 “ผู้ใดเป็นผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดตามมาตรา 107 ถึงมาตรา 110 ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น”

และในหมวด 4 ความผิดต่อสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องดังนี้

มาตรา 130 “ผู้ใดทำร้ายร่างกาย หรือประทุษร้ายต่อเสรีภาพของราชาธิบดี ราชนินี ราชมามี รัชทายาทหรือประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ ซึ่งมีสัมพันธ์ไมตรี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน”

มาตรา 131 “ผู้ใดทำร้ายร่างกาย หรือประทุษร้ายต่อเสรีภาพของผู้แทนรัฐต่างประเทศ ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้มาสู่ราชสำนัก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

ผู้ใดพยายามกระทำการเช่นนั้น ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน”

มาตรา 132 “ผู้ใดฆ่าหรือพยายามฆ่าบุคคลหนึ่งบุคคลใด ดังระบุไว้ในมาตรา 130 หรือมาตรา 131 ต้องระวางโทษจำคุกประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต”

แต่สำหรับบุคคลธรรมดา นอกจากบุคคลตามมาตรา 289 (1), (2) และ (3) อันได้แก่ บุพการี เจ้าพนักงาน และผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานแล้ว กฎหมายอาญาของไทย มิได้ให้ความสำคัญต่อการกระทำต่อบุคคลลักษณะอื่น ๆ เป็นพิเศษ กล่าวคือหากกระทำความผิดฐานฆ่าบุคคลนั้น ๆ โดยเจตนา ผู้กระทำจะมีความผิดเพียงมาตรา 288 เท่านั้น ในขณะที่ต่างประเทศมีการกำหนดให้การฆ่าบุคคลลักษณะอื่น ๆ นอกจากบุคคล 3 ประเภทตามกฎหมายไทย เป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจะขอยกตัวอย่างประเทศที่ให้ความสำคัญคุ้มครองบุคคลลักษณะต่าง ๆ โดยแยกพิจารณาเป็น 3 กรณีคือ

3.4.1 พิจารณาตามความสัมพันธ์ทางสายโลหิต

ในหลายประเทศกำหนดเหตุความสัมพันธ์ทางสายโลหิตระหว่างผู้กระทำผิดและผู้ถูกกระทำหลายกรณีมากกว่าในประเทศไทย โดยกำหนดถึงกรณีบุพการีกระทำต่อ

ผู้สืบสันดาน และกรณีพี่หรือน้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกระทำต่อกัน เป็นเหตุจรรยาให้ผู้กระทำ ความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น

(1) การฆ่าที่บุพการีกระทำต่อผู้สืบสันดาน

กฎหมายไทยจะกำหนดเหตุจรรยา เฉพาะกรณีผู้สืบสันดานกระทำต่อ บุพการีเท่านั้น เมื่อพิจารณาในทางกลับกันไม่ได้มีบทบัญญัติมาตราใดที่กำหนดบทลงโทษไว้ใน กรณีที่บุพการีกระทำต่อผู้สืบสันดาน ซึ่งตามความเชื่อทางศาสนาในบางประเทศถือว่าบุตรเป็น ตัวแทนของพระเจ้า ดังนั้น ผู้ที่ฆ่าบุตรของตนจึงสมควรได้รับโทษหนักขึ้น

อย่างไรก็ตาม การกำหนดความผิดฐานนี้เป็นคนละกรณีกับความผิดฐาน infanticide ในต่างประเทศ ซึ่งเป็นฐานความผิดที่มุ่งเอาโทษแก่มารดาที่ฆ่าทารกเกิดใหม่ (child at birth) แม้ว่าทารกนั้นจะไม่มีความสามารถตามกฎหมาย แต่กฎหมายก็ให้ความคุ้มครอง เนื่องจากมารดามีหน้าที่ต้องดูแลบุตร ดังนั้นหากมารดาไม่ดูแลให้มันบุตร หรือกระทำด้วยประการ ใดๆ โดยมีเจตนาที่จะฆ่าบุตรของตนโดยดเว้นแล้ว กฎหมายย่อมถือเป็นความผิด แต่อย่างไรก็ ตาม การกระทำดังกล่าวอาจเป็นเหตุลดโทษหากเข้าข้อยกเว้นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งใน หลายประเทศกำหนดฐานความผิดดังกล่าวไว้ในลักษณะแตกต่างกันไป โดยอาจบัญญัติไว้ใน หมวดของความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา หรือบัญญัติไว้เป็นความผิดเฉพาะในหมวดอื่น หรือมี กฎหมายเฉพาะเป็นพิเศษมิได้บัญญัติรวมอยู่ในกฎหมายอาญา เช่น

ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 136 กำหนดให้มารดาที่ฆ่าบุตร ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของตน ถูกตัดสิทธิจำคุกตลอดชีวิต

กฎหมายอาญาตุรกี มาตรา 453 กำหนดเหตุลดโทษสำหรับผู้ฆ่าทารก โดยเจตนาเพื่อจะปกป้องศักดิ์ศรี หรือชื่อเสียงของภริยา มารดา บุตรสาว หลานสาว บุตรบุญธรรม หรือน้องสาวของตน ผู้นั้นจะถูกลงโทษจำคุก 5-10 ปี

ประมวลกฎหมายอาญาประเทศออสเตรเลีย มาตรา 139 กำหนดความผิด สำหรับมารดาที่ฆ่าบุตรทารกของตน หรือผู้ใดก็ตาม ปลอຍให้ทารกนั้นตายโดยเจตนาปฏิเสธการ ให้ความช่วยเหลือเด็กนั้น ดังนี้

- จำคุกตลอดชีวิต หากมารดาเจตนาฆ่าบุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย
- จำคุก 10-20 ปี หากมารดาเจตนาฆ่าบุตรไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- จำคุก 5-10 ปี กรณีปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือที่จำเป็น

และความผิดฐาน infanticide ตามพระราชบัญญัติ The Infanticide Act 1938 ของประเทศอังกฤษ มาตรา 1(1) บัญญัติว่า ถ้าหญิงใดเจตนากระทำหรือละเว้น การกระทำอันเป็นเหตุให้บุตรซึ่งมีอายุต่ำกว่า 12 เดือนถึงแก่ความตายเป็นความผิด แต่หากใน เวลากระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น หญิงนั้นมีสภาพจิตใจที่ผิดปกติ โดยเหตุผลที่หญิงนั้นยังไม่ พ้นตัวเต็มที่ได้จากผลของการให้กำเนิดทารก หรือโดยผลจากการให้นมบุตรที่เกิดขึ้นใหม่ ย่อมได้รับการ ลดโทษ ดังนั้นแม้จะเป็นการฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา แต่การกระทำความผิดดังกล่าวได้รับการลง โทษที่น้อยกว่าการฆ่าผู้อื่นโดยทั่วไป เนื่องจากขณะที่มารดาได้ฆ่าบุตรของตน ความรู้สึกผิดชอบ ของหญิงนั้นอาจไม่สมบูรณ์เช่นมีความเครียดจากการให้กำเนิดทารกนั้น และโดยทั่วไปความผิด ชนิดนี้มักจะมีมูลเหตุจูงใจจากความละอายและต้องการจะปกปิดเกี่ยวกับการเกิดบุตรนอกสมรส¹ แต่อย่างไรก็ตาม หากผู้อื่นนอกจากมารดาเป็นผู้ฆ่าเด็กทารก หรือแม้จะเป็นการกระทำของผู้เป็น มารดาแต่ไม่ได้เกิดจากสภาพจิตใจที่ผิดปกติจากการให้กำเนิดทารก หรือจากการให้นมบุตรดังได้ กล่าวมาแล้ว ก็จะต้องเป็นความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา

ประมวลกฎหมายของไทยไม่มีบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าว คือแม้จะมีความผิดฐานทำให้แท้งลูก แต่ความผิดตามมาตรา 301-303 นั้น ทารกยังไม่คลอดจากครรภ์ มารดา ดังนั้นจึงเป็นคนละกรณีกัน และจากบทบัญญัติข้างต้น แม้จะเป็นความผิดฐานฆ่าผู้อื่น โดยมีองค์ประกอบภายในที่เหมือนกันคือเจตนาฆ่า แต่ความผิดดังกล่าวมุ่งลงโทษแก่มารดาโดย เฉพาะ และแยกออกมาด้วยวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจงในการกำหนดโทษที่แตกต่างจากความ ผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา เนื่องจากกฎหมายเห็นสมควรให้ลงโทษน้อยกว่า ดังนั้นเจตนารมณ์ ของความผิดฐานดังกล่าว จึงแตกต่างกัน

เหตุความสัมพันธ์ทางสายโลหิต ในกรณีที่บุพการีกระทำต่อผู้สืบสันดาน ของตนนั้น ศาลมิได้นำมาพิจารณาเป็นการเฉพาะ แต่การลงโทษผู้กระทำความผิดดังกล่าว หาก จะถือเป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษหนักขึ้นแล้ว จากแนวคำพิพากษาจะพิจารณาลักษณะของการกระทำว่าเป็นการฆ่าโดยการไตร่ตรองไว้ก่อน หรือมีการกระทำทรมานหรือฆ่าโดย ทารุณโหดร้ายหรือไม่ เช่น การที่จำเลยเอายาพิษให้ผู้ตาย 4 คนซึ่งเป็นบุตรของจำเลยกิน แล้ว ยังใช้ไม้ตีและเอาเชือกรัดคอผู้ตาย ก็ด้วยเจตนาจะให้ถึงแก่ความตายโดยเร็ว ไม่ใช่เพื่อให้ผู้ตาย ได้รับความเจ็บปวดทรมาน จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการฆ่าผู้อื่นโดยทารุณโหดร้าย²

¹ Smith & Hogan, *Criminal law*, p.382-383.

² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3576/2530 ฎ.2269.

จากคำพิพากษาข้างต้น จะเห็นได้ว่าไม่สามารถปรับบทลงโทษให้เหมาะสมสอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้ แม้จะเห็นได้ว่าเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสถาบันครอบครัว แต่ลักษณะของการกระทำก็มีได้ร้ายแรงที่จะเข้าลักษณะของการกระทำทารุณโหดร้ายอันเป็นเหตุจรรยา แม้มาตรา 288 จะกำหนดระวางโทษไว้แก่ผู้กระทำความผิดถึงขั้นประหารชีวิต เช่นเดียวกับมาตรา 289 แต่กฎหมายก็ให้เป็นดุลยพินิจของศาลอีกชั้นหนึ่ง ดังนั้นแล้ว หากพิจารณาถึงเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ ก็จะสามารถอุดช่องว่างในกรณีนี้ และกำหนดให้ผู้กระทำผิดได้รับโทษหนักขึ้นได้ ดังตัวอย่างกฎหมายต่างประเทศเช่น

ประมวลกฎหมายอาญาประเทศฟิลิปปินส์ มาตรา 246 ได้กำหนดโทษไว้ถึงขั้นประหารชีวิต หากพ่อแม่ฆ่าบุตรของตน ไม่ว่าจะเป็บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม¹

เมื่อเปรียบเทียบการกำหนดฐานความผิดดังกล่าวระหว่างกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศแล้ว เห็นว่าการกำหนดเหตุจรรยาตามมาตรา 289(1) ของไทย อาจยังไม่เหมาะสมพอ เพราะหากจะกล่าวว่าเป็นการกำหนดตามหลักสายโลหิตแล้ว ก็คงจะไม่ถูกต้องนัก เพราะกฎหมายไทยจะมุ่งคุ้มครองเฉพาะเรื่องความกตัญญูตามที่กล่าวมาแล้วในเรื่องการฆ่าบุพการีเท่านั้น หากได้พิจารณาถึงการกระทำที่บุพการีกระทำต่อผู้สืบสันดาน ซึ่งก็เป็นเรื่องของสายโลหิตเช่นกัน

(2) การฆ่าระหว่างพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน

หากพิจารณาความสัมพันธ์ทางสายโลหิต เนื่องจากความใกล้ชิดผูกพันกัน อาจทำให้พี่น้องมีการทะเลาะเบาะแว้ง หรือมีเหตุกระทบกระทั่งกันได้โดยง่าย แต่เนื่องจากสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเนื่องมาจากสภาวะทางเศรษฐกิจ หรือสภาวะทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การอยู่อาศัยเป็นครอบครัวมีการกระจายออก คือครอบครัวมีการอยู่อาศัยเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ดังนั้น ความสัมพันธ์ในฐานะพี่น้อง ซึ่งแม้จะเป็นความสัมพันธ์ทางสายโลหิตก็อาจลดน้อยลงไป

ความผิดฐานฆ่าถือได้ว่าเป็นความรุนแรง กฎหมายมีการกำหนดโทษไว้สูง ซึ่งแม้ในประเทศไทยจะไม่มีบทบัญญัติเฉพาะที่กำหนดให้การฆ่ากันระหว่างพี่น้องเป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษหนักขึ้น ดังเช่นกฎหมายในต่างประเทศ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา

¹ Berang, 69 Phil.83.

ประเทศตุรกี มาตรา 449 ข้อ 1 กำหนดโทษไว้แก่ผู้กระทำผิดคือจำคุกตลอดชีวิต ระหว่างพี่น้องด้วยกันเอง แต่เหตุจรรยาในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาตามมาตรา 289 ของไทย ก็กำหนดไว้หลายกรณี แม้จะมีได้พิจารณาถึงความสัมพันธ์ทางสายโลหิตเป็นหลัก แต่หากมีการฆ่ากันระหว่างพี่น้อง ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจในการกำหนดโทษแก่ผู้ที่กระทำความผิดได้

หากลักษณะของการกระทำเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจได้ ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่กฎหมายถือเป็นเหตุลดโทษ เช่นการกระทำโดยบันดาลโทสะตามมาตรา 72 หรือเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น หากเข้าลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กฎหมายกำหนดเช่น การฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน การฆ่าโดยกระทำทรมาณหรือทารุณโหดร้าย เป็นต้น

ดังนั้นการฆ่าในกรณีที่พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกระทำต่อกันนั้น ไม่จำเป็นต้องมีการบัญญัติเพิ่มเติมให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจในการกำหนดโทษได้ในแต่ละกรณี

3.4.2 บุคคลที่รัฐให้ความคุ้มครองเพราะได้ทำประโยชน์ต่อรัฐ

กฎหมายเป็นกฎระเบียบของสังคมที่ทุกคนต้องเคารพและปฏิบัติตาม เพื่อความสงบสุขเรียบร้อยภายในสังคม ผู้ที่ฝ่าฝืนหรือละเมิดกฎหมายถือได้ว่าเป็นอาชญากร ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นในสังคม แม้ผู้ที่ละเมิดกฎหมายอาจมีจำนวนไม่มากนัก แต่หากเกิดการกระทำความผิด ย่อมเกิดความไม่สงบเรียบร้อยภายในสังคม ดังนั้น การจับกุม คุมขัง หรือลงโทษผู้กระทำความผิดตามกระบวนการยุติธรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งต้องมีการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามกระบวนการ ไม่ว่าจะในชั้นสอบสวน อัยการหรือศาล เพื่อให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ขั้นตอนการดำเนินการเหล่านี้ ต้องอาศัยบุคคลต่าง ๆ ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะมีหน้าที่ตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นผู้ใช้อำนาจแทนรัฐในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมเช่นเจ้าพนักงาน ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน หรืออาจเป็นผู้ช่วยเหลือรัฐและกระบวนการยุติธรรมเช่น พยานบุคคล ดังนั้น บุคคลเหล่านี้ย่อมเสี่ยงต่อภัยอันตรายและเสี่ยงต่อการประทุษร้ายต่าง ๆ ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว กฎหมายควรคุ้มครองบุคคลเหล่านี้เป็นกรณีพิเศษ เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ และช่วยเหลือรัฐหรือกระบวนการยุติธรรมอย่างเต็มที่

(1) การฆ่าพยานบุคคล

ในการพิจารณาคดีอาญา พยานหลักฐานเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในการพิสูจน์

ความผิดของจำเลย และในการพิจารณาคดีจะลงโทษจำเลยไม่ได้จนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริง และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น ดังนั้นพยานเอกสาร พยานวัตถุ หรือพยานบุคคลจึงเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการพิจารณาคดี โดยเฉพาะในคดีอาญา พยานบุคคลซึ่งรู้เห็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดมีบทบาทสำคัญในการพิสูจน์ความผิด เนื่องจากข้อจำกัดของพยานทางวิทยาศาสตร์ หรือรูปแบบของการกระทำความผิด พยานบุคคลจึงมีความสำคัญในการชี้แจงให้นักพยานในคดีอาญาทำให้พยานบุคคลมีความสำคัญและส่งผลต่อการพิสูจน์ความผิด

พยานบุคคล (witness) คือบุคคลที่มาให้การต่อศาลด้วยวาจา¹ ซึ่งพยานบุคคลที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานนั้นคือ ถ้อยคำของบุคคลที่มาให้การต่อศาล และศาลได้จัดบันทึกเป็นข้อความไว้ในสำนวนความ โดยศาลรับรู้ข้อเท็จจริงจากพยานบุคคลโดยการที่พยานบอกเล่าเรื่อง หรือตอบคำถามของศาลหรือคู่ความเกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่พยานได้เห็นได้ฟัง หรือได้ทราบมาก่อน² โดยพยานบุคคลมีหลายประเภทคือ ประจักษ์พยาน พยานบอกเล่า พยานแวดล้อมกรณี พยานผู้ชำนาญพิเศษ และพยานนำ-พยานหมาย

แต่ในบางครั้งพยานก็กลายเป็นเหยื่อของอาชญากรรม กล่าวคือในขณะที่พลเมืองดีประสบพบเห็นเหตุการณ์ที่อาชญากรกระทำการล่วงละเมิดต่อเหยื่ออาชญากรรมในกรณีหนึ่งโดยบังเอิญ และยินยอมที่จะช่วยเหลือทางการโดยการให้การหรือเบิกความเป็นพยาน อย่างไรก็ตามพยานกลุ่มดังกล่าวมักจะได้รับความสะดวก รำคาญ และเสียเวลาในการดังกล่าวกว่าคดีจะเสร็จสิ้นลง หรือบางครั้งอาจต้องเสี่ยงอันตรายต่อความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สินของตนและครอบครัว เนื่องจากการถูกข่มขู่หรือทำร้ายในคดีอุกฉกรรจ์บางคดีอีกด้วย³

ความหวาดกลัวภัยอันตรายที่เกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นต่อพยานบุคคลและครอบครัวเป็นสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งที่พยานหลบเลี่ยง ไม่ยอมรับหมายเรียก หรือรับหมาย-

¹ เข็มชัย ชุตินวงศ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, พิมพ์ครั้งที่ 6, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2541), หน้า 139.

² โสภณ รัตนกร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536 หน้า 21.

³ สุดสงวน สุธีสร, แนวคิดทางทฤษฎีเกี่ยวกับเหยื่อวิทยา : ศึกษาเฉพาะกรณีเหยื่ออาชญากรรม, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534 หน้า 1-2.

เรียกแล้วไม่ยอมไปให้การ¹ ซึ่งพบว่าความหวาดกลัวในภัยอันตรายต่าง ๆ ของบุคคลที่จะมาเป็นพยานนั้น อาจเกิดขึ้นจากความคิดหรือความเชื่อที่ว่า หากไปให้การอาจจะได้รับอันตรายจากผู้มีอิทธิพล² และส่งผลให้จำเลยหรือผู้ต้องหาได้รับการพิจารณาลงโทษต่ำกว่าที่ควรจะเป็น อันมีสาเหตุมาจากพยานถูกข่มขู่คุกคามในรูปแบบต่าง ๆ

ดังนั้น ด้วยบทบาทสำคัญของพยานบุคคลที่มีต่อคดีอาญา ประกอบกับ ปัญหาของพยานบุคคลที่ส่งผลกระทบต่อคดีอาญาดังกล่าวแล้ว การหามาตรการป้องกัน แก้ไข เพื่อให้บุคคลที่จะมาเป็นพยานในคดีอาญามีหลักประกันในสวัสดิภาพความปลอดภัยของตนเอง จึงเป็นสิ่งจำเป็น ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 244 บัญญัติให้ “บุคคลซึ่งเป็นพยานในคดีอาญามีสิทธิได้รับความคุ้มครอง การปฏิบัติที่เหมาะสม และค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ซึ่งมีความมุ่งหมายให้มีการคุ้มครองบุคคลซึ่งมาเป็นพยานในคดีอาญา ทั้งนี้ อาจคุ้มครองถึงครอบครัวของพยานซึ่งอาจได้รับอันตรายจากการที่บุคคลนั้นไปเป็นพยานด้วย เพราะนอกจากพยานจะมีความกังวลในสวัสดิภาพของตนแล้ว ย่อมต้องคำนึงถึงครอบครัวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับพยานเช่นกัน

ในประเทศฝรั่งเศสมีการกำหนดให้การฆ่าพยาน หรือผู้ที่กล่าวโทษตน เพื่อยับยั้งบุคคลนั้นในการเปิดเผยข้อเท็จจริง หรือฆ่าเพราะเหตุที่เขาได้เป็นพยาน เป็นเหตุที่ทำให้ผู้ฆ่าได้รับโทษหนักขึ้น ตามมาตรา 221-4 ข้อ 5

และกฎหมายของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย กำหนดโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิตแก่ผู้ที่ฆ่าบุคคลผู้เป็นพยานในคดีอาญา เพื่อปกปิดพยานหลักฐาน หรือฆ่าเพราะเหตุที่เขาจะไปหรือได้ไปเป็นพยาน

อย่างไรก็ตาม แม้ในประมวลกฎหมายอาญา มิได้บัญญัติถึงการคุ้มครองพยานบุคคลเป็นการเฉพาะ แต่ประมวลกฎหมายอาญาในปัจจุบัน ก็มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงการคุ้มครองพยานบุคคลเช่นกัน โดยจะบัญญัติแทรกอยู่ในหลายหมวดความผิด และมีการคุ้มครองในหลายรูปแบบเช่น

- ความรับผิดต่อเสรีภาพ ตามมาตรา 309, มาตรา 310 และ

มาตรา 392

¹ กลุ่มพระไพศรพนธ์, รายงานการศึกษาเชิงวิจัยส่วนภูมิภาคเรื่องปัญหาและอุปสรรคของส่วนราชการ ในการส่งหมายเรียกให้พยานไม่ได้ เป็นเหตุให้ศาลยกฟ้องเนื่องจากพยานไม่มาศาล, หลักสูตรอัยการจังหวัด รุ่นที่ 15 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด, (13 พฤษภาคม - 23 กันยายน 2539).

² จากรายงานการวิจัย เรื่องเดียวกัน.

- ความรับผิดของบุคคลต่อการทำลายพยานหลักฐาน ตามมาตรา 184 ซึ่งพยานหลักฐานตามมาตรา 184 นี้ให้รวมถึงพยานบุคคลด้วย¹
- ความรับผิดในส่วนที่ให้ความคุ้มครองต่อชีวิตและร่างกาย เช่น ตามมาตรา 295, มาตรา 296 และมาตรา 391
- ความรับผิดต่อบุคคลที่กระทำต่อบุคคลอื่นเพื่อปกปิดพยานหลักฐาน ตามมาตรา มาตรา 289(7)

โดยจะกล่าวถึงเฉพาะความรับผิดต่อบุคคลที่กระทำต่อบุคคลอื่นเพื่อปกปิดพยานหลักฐานตามมาตรา 289(7) เท่านั้น คือ

“ผู้ใดฆ่าผู้อื่นเพื่อจะเอาหรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์อันเกิดแต่การที่ตนได้กระทำความผิดอื่น เพื่อปกปิดความผิดอื่นของตน หรือเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดอื่นที่ตนได้กระทำไว้”

คำว่า “เพื่อปกปิดความผิดอื่นของตน” หมายถึง เพื่อปกปิดความผิดอื่นนอกจากความผิดฐานฆ่าผู้อื่นซึ่งกำลังจะได้กระทำไป ฉะนั้น การฆ่าผู้อื่นเพื่อปกปิดความผิดฐานฆ่าผู้อื่นซึ่งได้กระทำไปแล้ว เป็นความผิดตามมาตรา 289(7) เช่นกัน² หากพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของมาตรา 289(7) ที่บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นนั้น ก็เพราะผู้กระทำความผิดตั้งใจกระทำความผิดซ้ำอีกเพื่อปกปิดความผิดอื่นของตน เป็นการกระทำความผิดซ้ำอีกโดยไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย เนื่องจากพยานบุคคลมีความสำคัญในการพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำความผิดดังที่กล่าวแล้ว เมื่อคำนึงถึงประโยชน์ของรัฐในการให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐาน การฆ่าพยานบุคคลจึงเป็นการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม (Obstruction of Justice) อันอาจส่งผลให้ข้อเท็จจริงในการพิจารณาคดีถูกบิดเบือน ไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้

นอกจากนี้ การกระทำตามมาตรา 289(7) นั้น ใช้คำว่า “เพื่อปกปิดความผิดอื่นของตน” อาจทำให้เข้าใจได้ว่าหมายถึงเฉพาะก่อนคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ดังนั้นเมื่อความผิดที่ตนได้กระทำถูกเปิดเผยแล้ว คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณา เช่นในระหว่างการสืบพยาน ซึ่งถือว่าพยานบุคคลมีบทบาทสำคัญ และภายหลังจากการพิจารณาคดี บทบัญญัติมาตรา 289(7) นี้ อาจไม่สามารถปรับบทเข้ากับข้อเท็จจริงกรณีนี้ได้ และจากถ้อยคำดังกล่าว ทำให้ผู้ฆ่าที่จะได้รับ

¹ จิตติ ติงศภักดิ์, กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 1, พิมพ์ครั้งที่ 7, (กรุงเทพมหานคร : จีระการพิมพ์, 2543).

² ดูรายละเอียดเพิ่มเติม ในหัวข้อ 4.4

โทษตามมาตรา 289(7) นี้ จะต้องเป็นบุคคลเดียวกันกับผู้กระทำความผิดอื่น ดังนั้นหากเป็นการฆ่าพยานบุคคลโดยบุคคลอื่น ย่อมไม่สามารถปรับบทให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษหนักขึ้นได้

แต่อย่างไรก็ตาม หากเป็นการฆ่าที่เกิดขึ้นภายหลังมีการพิพากษาคดีเสร็จเด็ดขาด หรือฆ่าเพื่อแก้แค้นเพราะเหตุที่ผู้เสียหายมาเป็นพยานในคดี ผู้กระทำความผิดอาจได้รับโทษหนักขึ้น เพราะเป็นการฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อนตามมาตรา 289(4)

แม้บทกฎหมายที่มีอยู่อาจไม่สามารถปรับบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดได้ทุกกรณี แต่เพราะบทบาทสำคัญของพยานในคดีอาญา ซึ่งถือเป็นผู้ช่วยเหลือกระบวนการยุติธรรมจึงสมควรได้รับการคุ้มครอง ปัจจุบันจึงมีแนวคิดในการคุ้มครองพยานโดยเฉพาะ เพื่อเพิ่มความคุ้มครองให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยดังที่กล่าวแล้วข้างต้น กระทรวงยุติธรรมจึงเสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญา ซึ่งมีบทลงโทษแก่ผู้ที่กระทำต่อพยานในคดีอาญาบัญญัติไว้ในมาตรา 23 ว่า "ผู้ใดกระทำความผิดอาญาต่อบุคคลใดเพราะเหตุที่บุคคลนั้น สามีภรรยา ผู้บุพการี หรือผู้สืบสันดานของบุคคลนั้นจะมาหรือได้มาเป็นพยาน ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ ึ่งหนึ่ง" ซึ่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้ผ่านการพิจารณาของวุฒิสภาแล้วเมื่อวันศุกร์ที่ 8 พฤศจิกายน 2545 ที่ผ่านมา

จะเห็นได้ว่า ร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว บัญญัติครอบคลุมความผิดอาญาทุกฐานความผิดที่กระทำต่อบุคคลใด เพราะเหตุที่บุคคลนั้น สามีภรรยา ผู้บุพการี หรือผู้สืบสันดานของบุคคลนั้นจะมาหรือได้มาเป็นพยาน ดังนั้นย่อมรวมถึงความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาด้วย

จากเหตุผลข้างต้น การบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาให้การฆ่าพยานบุคคลเป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นจึงไม่จำเป็น เพราะมีการกำหนดบทบัญญัติเป็นการเฉพาะแล้ว และหากมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา อาจเกิดปัญหาในการกำหนดขอบเขตของพยานบุคคลว่าจะต้องมีส่วนรู้เห็นและเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงเพียงใด เป็นพยานในการดำเนินคดีชั้นใด และอาจเป็นการบัญญัติซ้ำซ้อนกับพระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน

3.4.3 พิจารณาถึงสภาพจิตใจชั่วร้ายของผู้กระทำผิดที่กระทำต่อบุคคล บางประเภท

(1) การฆ่าเด็ก

ปัจจุบันมีการกระทำความผิดต่อเด็กเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะจากคนใกล้ชิดกับเด็กเองหรือจากบุคคลอื่น ซึ่งเด็กหรือผู้เยาว์นั้น โดยสภาพจะเห็นได้ว่าเป็นบุคคลที่สามารถตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้โดยง่าย เนื่องจากวุฒิภาวะทางด้านอายุ การศึกษา ความนึกคิด ทำให้เสี่ยงต่อการตกเป็นผู้ถูกกระทำ และเมื่อตกเป็นเหยื่อแล้ว จากสภาพร่างกายและวุฒิภาวะ ย่อมมีโอกาสที่จะสามารถเอาตัวรอดได้ยาก โดยเฉพาะเมื่อยังเป็นทารกอยู่ อีกทั้งเมื่อเกิดการกระทำความผิดต่อบุคคลเหล่านี้ โดยเฉพาะในความผิดฐานฆ่าผู้อื่น หากเหยื่อหรือผู้ถูกกระทำเป็นเด็กด้วยแล้ว ย่อมสร้างความสะเทือนใจให้กับคนในสังคมเป็นอย่างมาก ดังนั้นเด็กหรือผู้เยาว์สมควรที่จะได้รับความคุ้มครองจากสังคมมากเป็นพิเศษ

เนื่องจากในกฎหมายอาญาของไทย ไม่ได้กำหนดให้ชัดเจน ดังนั้นในการพิจารณาความผิดของจำเลย ต้องพิจารณาลักษณะของการกระทำว่าเข้าลักษณะฉกรรจ์อย่างไรหรือไม่ ทำให้แม้ผู้เสียหายในคดีเป็นเด็กเช่นเดียวกัน แต่โทษที่ผู้กระทำความผิดได้รับอาจแตกต่างกัน เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 765/2467 จำเลยบีบคอเด็กอายุ 10 ปี ปรากฏว่าเด็กมีบาดแผลที่คอได้ถูกคางเป็นรอยนิ้วมือกดและบีบ และกระดูกต้นคอหักเป็นรอยถูกทุบ แต่ศพเด็กจมอยู่ในโถงน้ำ จำเลยต่อสู้เป็นทีที่แสดงว่าเด็กตกไปคอหักจมน้ำตายเอง ศาลฎีกาฟังว่าจำเลยทุบแล้วทิ้งศพเด็กลงไปโถง แสดงให้เห็นว่าได้กระทำด้วยความดุร้ายและทรมาณ ให้ประหารชีวิตจำเลยตามมาตรา 250(4)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 865/2465¹ จำเลยฆ่าเด็กหญิงอายุ 10 ขวบ เพื่อเอาทองรูปพรรณ เป็นการฆ่าคนโดยเจตนาเอาทรัพย์ มีความผิดด้วยกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 250 ข้อ 6

ในปัจจุบัน หากเป็นการกระทำต่อเด็กในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ตามคำพิพากษาศาลฎีกา ผู้กระทำจะถูกลงโทษตามมาตรา 288 ซึ่งแม้ว่าจะมีโทษถึงขั้นประหารชีวิต แต่ก็ยังเป็นดุลยพินิจของศาลอีกชั้นหนึ่ง

¹ ฐส. เล่ม 6 หน้า 700.

ดังตัวอย่างคำพิพากษาฎีกา เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 1231/2508¹ การที่จำเลยฆ่าเด็กชายอายุ 14 ปี เนื่องจากโกรธแค้นผู้ตายมาก่อน ในเหตุที่ผู้ตายบอกเจ้าทรัพย์ ว่าจำเลยลักตาข่ายของเจ้าทรัพย์ โดยจำเลยใช้มีดฟันเด็กชายผู้ตาย มีบาดแผล 3 แห่ง กระโหลก ศีรษะแตกถึงสมอง และแผลมีความยาว 6 นิ้วและลึกถึงกระดูก ถึงแก่ความตายอยู่ ณ ที่ถูกทำร้ายนั้น ซึ่งปัญหาที่ว่าจำเลยฆ่าเด็กโดยทรมานทารุณโหดร้ายหรือไม่นั้น ศาลฎีกาเห็นว่า การกระทำของจำเลยเพียงโหดร้าย ขาดความเมตตาปรานีแก่เด็ก แต่ยังไม่เข้าลักษณะที่จะเป็นการทรมานหรือทารุณโหดร้าย เพราะพยานได้เห็นจำเลยฟันเด็กที่ศีรษะล้มลงแล้วพยานก็พากันหนี ไม่ทันเห็นการกระทำของจำเลยต่อไป แผลอื่นจำเลยอาจจ้วงฟันซ้ำในระยะติด ๆ กันเพื่อให้เด็กตายโดยเร็ว จำเลยจะได้รับหนีก็ได้ ยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยฆ่าเด็กโดยทรมานหรือทารุณโหดร้าย ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 288 ให้จำคุกตลอดชีวิต

คำพิพากษาฎีกาที่ 1970/2500² ฆ่าเด็กอายุ 2 ขวบ โดยบีบคอเด็กจนตาย โดยไม่ปรากฏว่าจำเลยได้กระทำด้วยวิธีทรมานเด็กให้ได้รับความลำบากอย่างสาหัสก่อนที่จะตายอย่างไร ไม่เรียกว่าเป็นการกระทำทารุณโหดร้าย เนื่องจากการจะเป็นความผิดตามมาตรา 289(5) นั้น ต้องมีการกระทำใดเป็นพิเศษนอกจากการฆ่าให้ผู้ตายได้รับความลำบากอย่างสาหัสก่อนตาย

คำพิพากษาฎีกาที่ 557/2571³ เข้าไปฆ่าเด็กซึ่งอยู่บนเรือนคนเดียว แม้จำเลยจะบังอาจบุกกรุกขึ้นไปฆ่าเด็ก ซึ่งเป็นผู้ไม่มีกำลังจะต่อสู้ป้องกันตัวถึงบนเรือนอันเป็นที่อยู่ของเด็กตาย เป็นการร้ายกาจมาก และเป็นกรวดเสียวต่อประชาชนทั่วไป แต่การกระทำเช่นนี้ ไม่เป็นการกระทำทรมานหรือทารุณโหดร้าย

คำพิพากษาฎีกาที่ 2681/2527⁴ จำเลยจะข่มขืนกระทำชำเราเด็กหญิงอายุ 13 ปี ผู้เสียหายไม่ยอม จำเลยฟันถึง 8 แผล น้องชายอายุ 11 ปี เข้าช่วย ถูกจำเลยฟัน 9 แผล ซึ่งแต่ละแผลถูกอวัยวะสำคัญ เช่นคอ ศีรษะ คอเกือบขาด แม้เด็กจะร้องว่ากลัวแล้ว ไหว้แล้ว จำเลยก็ไม่หยุดยั้ง ดังนี้ จำเลยกระทำโดยเจตนาฆ่าด้วยจิตใจอำมหิต ขาดความเมตตาเท่า นั้น มิใช่เป็นการกระทำทารุณโหดร้ายต่อผู้ตายทั้งสองตามมาตรา 289(5) จำเลยคงมีความผิดตามมาตรา 288

¹ ฎ.1953.

² ฎ.1751.

³ ธส. เล่ม 12 หน้า 611.

⁴ ฎ.1991.

ดังนั้น เห็นได้ว่าจากคำพิพากษานี้ ถ้าพิจารณาตามความรู้สึกของ คนทั่วไป จะเห็นว่าน่าจะเป็นการกระทำทารุณ เพราะขนาดผู้ถูกระทำร้องขอชีวิตแล้วจำเลยยังไม่ ยั้งมือ แม้ผู้ถูกระทำจะเป็นเด็กที่ไม่มีทางต่อสู้และไม่สามารถเอาตัวรอดได้ แต่หากลักษณะหรือ จุดมุ่งหมายของการฆ่านั้น ไม่เข้าลักษณะเหตุจกจริตใด ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติแล้ว ก็ไม่ถือเป็น เหตุที่ให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น

ในส่วนของกฎหมายต่างประเทศมีการกำหนดความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดย เจตนา หากผู้ถูกระทำเป็นเด็กแล้ว กฎหมายถือเป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำควมผิดต้องรับโทษหนัก ขึ้นเช่น กฎหมายอาญาของมลรัฐเท็กซัส ประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดไว้ในมาตรา 19.03 ว่า “ผู้ใด เจตนาฆ่าเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ต้องได้รับโทษหนักขึ้น”

มลรัฐวอชิงตัน มาตรา 9A.32.055 บัญญัติถึงกรณีผู้ถูกระทำเป็น เด็ก หรือผู้ที่อายุต่ำกว่า 16 ปี

และมาตรา 221-4 ข้อ 1 ประมวลกฎหมายอาญาประเทศฝรั่งเศส กำหนดให้การฆ่าเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำควมผิดได้รับโทษหนักขึ้น

อย่างไรก็ตาม การกำหนดให้ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาที่ผู้เสียหาย เป็นเด็กนั้น ในต่างประเทศมีการกำหนดอายุของเด็กแตกต่างกัน จึงมีประเด็นปัญหาที่ต้อง พิจารณาต่อไปคือการกำหนดว่าเด็กอายุเท่าใดสมควรจะได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ เนื่องจาก การเจริญเติบโตและพัฒนาการในเด็กมีลักษณะที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลแต่ละวัย ซึ่ง ประกอบด้วยการพัฒนาทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจริยธรรม¹

คำนิยามของคำว่า “เด็ก” หมายถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 14 ปี และ ในกฎหมายหลายฉบับมีการกำหนดนิยามของคำว่า “เด็ก” ไว้แตกต่างกันไป โดยผู้วิจัยจะขอล่าว ถึงเป็นลำดับ และวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมในการนำเกณฑ์อายุดังกล่าวมาใช้กับความผิดฐาน ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) ในข้อ 1 กำหนดว่าเด็กหมายถึงบุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งแม้ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีสมาชิกของ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 จึงมีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตามอนุสัญญา

¹ อรรถพรณ ลีอนุชวรัชย์, การบริหารทารกและเด็กวัยก่อนเรียน, คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, มิถุนายน 2534, หน้า 42.

ดังกล่าวโดยต้องกำหนดให้ เด็กคือบุคคลต่ำกว่าอายุ 18 ปีเป็นเกณฑ์ แต่เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของอนุสัญญาฉบับนี้ ซึ่งไม่เพียงแต่ตระหนักถึงการละเมิดสิทธิเด็กที่ตกอยู่ในสภาวะที่ยากลำบาก ยังมุ่งให้การคุ้มครองสิทธิแก่เด็กโดยทั่ว ๆ ไป โดยอาจแบ่งสิทธิเด็กที่อนุสัญญาบัญญัติให้การคุ้มครองไว้ออกเป็นสิทธิ 4 ประเภทใหญ่ ๆ¹ คือ

1. สิทธิในการดำรงชีวิตหรือสิทธิพื้นฐานทั่ว ๆ ไปของเด็ก เช่น สิทธิในการมีชีวิตอยู่ สิทธิในการมีชื่อและสัญชาติ สิทธิที่จะได้รับมาตรฐานสาธารณสุข เป็นต้น
2. สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง จากการถูกเอาเปรียบทางเพศ ทางเศรษฐกิจ หรือจากการทำงานใด ๆ ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ จากการเข้าไปมีส่วนร่วมในสงคราม ตลอดจนปกป้องคุ้มครองเด็กที่อยู่ในภาวะที่ยากลำบาก เช่น เด็กกำพร้า เด็กพิการ เด็กผู้ลี้ภัย เป็นต้น
3. สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา เช่น ได้รับการศึกษา ได้รับการพักผ่อนหย่อนใจ และทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น
4. สิทธิในการมีส่วนร่วม เช่น สิทธิในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี ได้รับการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

ดังนั้นเมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ของอนุสัญญา อาจสรุปได้คือ ต้องการให้ประเทศสมาชิกเคารพ และประกันสิทธิทั้ง 4 ประเภทที่กำหนดไว้แก่เด็กทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย และทุกเชื้อชาติ ซึ่งวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ดังกล่าว แตกต่างจากกฎหมายอาญา ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการกำหนดเอาเกณฑ์อายุ 18 ปีตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมาใช้ในการกำหนดเหตุจรรยาบรรณในความสัมพันธ์ระหว่างผู้อื่นโดยเจตนาอันยังไม่เหมาะสม

และมีความผิดฐานอื่น ๆ ในประมวลกฎหมายอาญาที่ให้ความคุ้มครองแก่เด็กเป็นพิเศษ เพื่อเปรียบเทียบให้เกิดแนวคิดในการนำมาปรับใช้กับการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาได้เหมาะสมขึ้น เช่น

- บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเด็กที่ถูกระบุในคดีอาญา

1. เด็กอายุไม่เกินเจ็ดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ (มาตรา 73)

¹ กมลินทร์ พินิจภูวนล, "อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก : สิทธิเด็กในประเทศไทย", บทบัญญัติ, เล่ม 53 ตอน 4 (ธันวาคม 2540) : หน้า 101.

2. เด็กอายุกว่าเจ็ดปี แต่ไม่เกินสิบสี่ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ศาลมีอำนาจดำเนินการวางข้อกำหนด และเงื่อนไขต่าง ๆ ประกอบด้วย ตามที่เห็นสมควร (มาตรา 74)

3. เด็กอายุกว่าสิบสี่ปี แต่ยังไม่เกินสิบเจ็ดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้สึกผิดชอบและสิ่งอื่นที่พึงระวัง ในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรลงโทษหรือไม่ ถ้าไม่สมควรก็จัดการตามมาตรา 74 ถ้าศาลเห็นสมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษลงกึ่งหนึ่ง (มาตรา 75)

4. ผู้ที่อายุกว่าสิบเจ็ดปี แต่ยังไม่เกินยี่สิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสาม หรือกึ่งหนึ่งก็ได้ (มาตรา 76)

โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายในเรื่องดังกล่าว แบ่งอายุของเด็กออกเป็นหลายช่วง เนื่องจากการคุ้มครองเด็กที่กระทำความผิดตามความรู้สึกผิดชอบของเด็ก ให้สามารถแก้ไขเยียวยาและกลับคืนสู่สังคมได้โดยมีวิธีปฏิบัติที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ นอกจากนี้ยังมีข้อยกเว้นมิให้การกระทำของเด็กที่มีอายุยังไม่เกิน 17 ปีอยู่ในบังคับมาตรา 46 ด้วย

- ความผิดเกี่ยวกับเพศตามมาตรา 277 ว่า “ผู้ใดกระทำชำเราเด็กหญิงอายุยังไม่เกินสิบห้าปี.....

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำต่อเด็กหญิงอายุยังไม่เกินสิบสามปี.....”

- ความผิดฐานทอดทิ้งเด็กตามมาตรา 306 ว่า “ผู้ใดทอดทิ้งเด็กอายุยังไม่เกินเก้าปีไว้ ณ ที่ใด เพื่อให้เด็กนั้นพ้นไปเสียจากตน.....”

- ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 398 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำด้วยประการใดอันเป็นการทารุณต่อเด็กอายุยังไม่เกิน 15 ปี คนเจ็บป่วยหรือคนชรา ซึ่งต้องพึ่งผู้นั้นในการดำรงชีพหรือการอื่น ต้องระวางโทษ.....”

จากบทบัญญัติข้างต้น เห็นได้ว่าค่านิยมในทางกฎหมายที่ปรากฏ แม้ในประมวลกฎหมายอาญาเอง ยังมีความแตกต่างกัน ซึ่งคงเป็นเพราะการบัญญัติกฎหมายในแต่ละฐานความผิดมีจุดมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในการกำหนดนิยามหรือเกณฑ์อายุที่จะนำมาใช้ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา คงต้องกำหนดให้สอดคล้องกับแนวคิดและเจตนารมณ์ในการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น

เมื่อคำนึงถึงผลของการกระทำ จิตใจของผู้กระทำ หรือภัยอันจะเกิดขึ้น ความผิดที่ได้กระทำต่อเด็ก จากแนวคำพิพากษาฎีกาจะเห็นได้ว่า เด็กที่มีอายุน้อยไม่สามารถทำความเจ็บปวดให้ผู้อื่น ไม่สามารถให้การเป็นพยานในการกระทำความผิดได้ ไม่สามารถต่อสู้เอาตัวรอดหรือทำร้ายผู้อื่นได้ ดังนั้นผู้ที่ฆ่าเด็กย่อมแสดงถึงความทารุณโหดร้าย ซึ่งแม้การกำหนดอายุเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งมาใช้ยังอาจก่อให้เกิดปัญหาได้ แต่ก็ควรมีการกำหนดไว้ให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้กระทำเกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมายว่าการกระทำของตนจะเป็นเหตุให้ต้องรับโทษหนักขึ้น ผู้วิจัยเห็นด้วย หากจะกำหนดให้การฆ่าเด็กอายุไม่เกิน 9 ปี เป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น โดยเทียบเคียงเจตนารมณ์จากความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กอายุยังไม่เกิน 9 ปี (คือเด็กซึ่งมีอายุตั้งแต่ 9 ปีบริบูรณ์ลงมา) ไม่สามารถดูแลตนเองได้ ถือว่าเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะต่ำกว่าผู้ใหญ่ในทุก ๆ ด้าน ยังพึ่งตนเองไม่ได้ กฎหมายจึงต้องการให้มีผู้ดูแลหรือให้ความช่วยเหลือ

อย่างไรก็ตาม การจะลงโทษหนักขึ้นสำหรับผู้กระทำความผิดฐานฆ่าเด็กที่เป็นบุคคลไม่มีทางสู้ ความเป็นเด็กนั้นจะต้องเห็นประจักษ์และจะต้องได้ความว่า ผู้ฆ่าได้รู้ข้อเท็จจริงตามมาตรา 62 วรรคท้าย คือรู้ว่าผู้ที่ตนฆ่าเป็นเด็กที่ไม่มีทางสู้ตามที่กฎหมายกำหนด ไม่สามารถดูแลคุ้มครองตัวเองได้ในภาวะเช่นนั้น

(2) การฆ่าผู้สูงอายุ

นอกจากเด็กผู้ที่มีวุฒิภาวะต่ำ ไม่สามารถต่อสู้เอาตัวรอดได้แล้ว บุคคลอีกประเภทหนึ่งที่ควรได้รับความคุ้มครองคือ ผู้สูงอายุ

เนื่องจากความก้าวหน้าทางการแพทย์และการพัฒนางานสาธารณสุขของประเทศไทยส่งผลให้โครงสร้างประชากรของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไป ประชาชนมีค่าเฉลี่ยของอายุขัยมากขึ้น การเพิ่มจำนวนประชากรในวัยเด็กและวัยหนุ่มสาวมีอัตราที่ไม่มากนัก เป็นผลให้ประชากรผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น สัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระบุว่า ในปี พ.ศ. 2533 ประชากรผู้สูงอายุมีเพียงร้อยละ 7.2 ของประชากรทั้งประเทศ ในปี พ.ศ. 2540 ที่ผ่านมามีจำนวนร้อยละ 8.4 และคาดว่าในอนาคตจะมีจำนวนสูงขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในปัจจุบัน มีแนวโน้มจากอาชีพด้านเกษตรกรรมเป็นด้านอุตสาหกรรมมากขึ้น แรงงานในภาคเกษตรกรรมหลังไหลเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น ทำให้ประชากรวัยหนุ่ม

สาวในชนบทอพยพเข้ามาทำงานในเมือง ผู้สูงอายุจำนวนมากจึงถูกทอดทิ้งให้อยู่ลำพังในชนบท ในขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงขนาดของครอบครัวมีแนวโน้มที่จะเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น

จากสภาพร่างกายของผู้สูงอายุ หากตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมแล้ว ย่อมไม่สามารถต่อสู้หรือเอาตัวรอดได้ ดังนั้นแนวคิดในการกำหนดให้ผู้ซึ่งบุคคลผู้สูงอายุต้องได้รับโทษหนักขึ้นนั้น มีลักษณะเช่นเดียวกันกับการฆ่าเด็ก ซึ่งแม้ในปัจจุบัน ประเด็นเรื่องผู้สูงอายุอาจเป็นเพียงประเด็นหนึ่งในการพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิด แต่จากแนวคำพิพากษาฎีกาไม่มีปรากฏเป็นการเฉพาะที่การฆ่าผู้สูงอายุเป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษหนักขึ้น ดังนั้น หากมีการกำหนดให้เห็นชัดเจนแล้ว อาจช่วยให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษเหมาะสมกับความผิดที่ตนกระทำ และอาจทำให้ผู้ฆ่าเกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมาย

ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นมีความร้ายแรงอยู่แล้ว และยิ่งหากเป็นการกระทำต่อบุคคลไม่มีทางสู้ ยิ่งแสดงถึงความโหดร้ายของผู้ฆ่า ในทางปฏิบัตินั้นควรต้องคุ้มครองแก่ผู้สูงอายุโดยชอบธรรมในฐานะที่เป็นผู้ทำประโยชน์แก่สังคมจนสูงวัย ซึ่งมีตัวอย่างของกฎหมายต่างประเทศเช่น มลรัฐวอชิงตัน มาตรา 9A.32.055 กำหนดให้การฆ่าผู้สูงอายุอย่างมาก (extreme advanced age) เป็นความผิดที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น

เช่นเดียวกับประมวลกฎหมายอาญา ประเทศฝรั่งเศส มาตรา 221-4 ข้อ 3. กำหนดให้การฆ่าผู้ที่อ่อนแอเพราะอายุ เป็นความผิดที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น

อย่างไรก็ตาม หากมีการกำหนดให้การฆ่าผู้สูงอายุเป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น มีประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณาคือ ควรกำหนดให้คำว่า “ผู้สูงอายุ” หมายถึงบุคคลใด โดยผู้วิจัยขอเสนอความเห็นในการพิจารณาเรื่องดังกล่าวออกเป็น 2 แนวทางคือ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 54 บัญญัติคุ้มครองบุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์เป็นการพิเศษ โดยมีการพิจารณาว่าผู้สูงอายุควรมีสสิทธิอันพึงมีพึงได้ที่รัฐจะต้องให้ ซึ่งแม้เจตนารมณ์ของกฎหมายดังกล่าวจะแตกต่างกับเจตนารมณ์ของกฎหมายในความผิดฐานฆ่าผู้อื่น แต่เพื่อให้เกิดการคุ้มครองที่เท่าเทียมกัน ก็น่าจะอนุโลมนำเกณฑ์ดังกล่าวมาใช้ด้วยกันได้

และอีกแนวทางหนึ่งคือ นอกจากพิจารณาถึงเรื่องอายุแล้ว อาจต้องมีการพิจารณาถึงความสามารถของผู้สูงอายุด้วย เนื่องจากหากยึดถือเอาอายุเป็นเกณฑ์แล้ว อาจมีผู้คัดค้านว่าผู้สูงอายุบางคนมีความแข็งแรง สามารถช่วยเหลือและดูแลตัวเองได้ ดังนั้น อาจนำ

แนวคิดในความผิดฐานทอดทิ้งผู้ซึ่งพึ่งตนเองมิได้ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 307 ซึ่งกฎหมายให้ความคุ้มครองผู้ถูกกระทำ ซึ่งพึ่งตนเองมิได้เพราะอายุ ความเจ็บป่วย กายพิการ หรือจิตพิการ ดังนั้นหากพิจารณาถึงเรื่องความสามารถประกอบกับอายุแล้ว อาจทำให้เกิดแนวทางที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ การจะลงโทษหนักขึ้นสำหรับผู้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้สูงอายุนี้ ผู้ฆ่าต้องรู้ข้อเท็จจริงตามมาตรา 62 วรรคท้าย คือรู้ว่าผู้ที่เป็นผู้สูงอายุตามที่กฎหมายกำหนด

(3) การฆ่าผู้พิการหรือบุคคลทุพพลภาพ

กรณีผู้พิการ หรือบุคคลทุพพลภาพนั้น ควรกำหนดให้เป็นเหตุจรรยา เนื่องจากผู้พิการหรือบุคคลทุพพลภาพนั้น ไม่ว่าจะพิการทางกายหรือทางจิต จิตบกพร่อง จิตฟั่นเฟือน เป็นบุคคลไร้ความสามารถ ก็เปรียบเสมือนเด็กหรือผู้สูงอายุที่ไม่สามารถดูแลตัวเองได้ ต้องการผู้ดูแล ดังนั้นหากเกิดอาชญากรรมขึ้นกับบุคคลเหล่านี้แล้ว ย่อมไม่สามารถต่อสู้หรือหนีเอาตัวรอดได้ ซึ่งแม้ผู้พิการบางคน อาจมีสติสัมปชัญญะและมีความสามารถในการประกอบอาชีพ หรือดำรงชีวิตเช่นคนปกติ แต่เนื่องจากความพิการทางร่างกาย อาจทำให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้โดยง่าย ดังนั้นจึงควรให้บุคคลเหล่านี้ได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ

ดังที่กำหนดไว้ในมาตรา 80 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ที่บัญญัติให้รัฐต้องสงเคราะห์ผู้พิการหรือทุพพลภาพให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งแม้ว่าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญนั้น ต้องการดูแลผู้พิการหรือบุคคลทุพพลภาพในเรื่องทั่วไป ซึ่งอาจไม่ตรงกับเจตนารมณ์ของกฎหมายอาญาในการลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นนัก แต่ก็ถือได้ว่ากฎหมายยอมรับถึงความบกพร่องทางร่างกายของบุคคลที่ควรได้รับการดูแลเป็นพิเศษ

โดยในต่างประเทศ ก็มีบทบัญญัติดังกล่าวเช่นกัน เช่นประมวลกฎหมายอาญา ประเทศฝรั่งเศส มาตรา 221-4 ข้อ 3. กำหนดให้การฆ่าผู้ที่ย่อนแอไม่ว่า เพราะความเจ็บป่วย ความพิการทั้งทางกายหรือทางจิต เป็นความผิดที่ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น นอกจากนี้ ยังบัญญัติรวมถึงหญิงมีครรภ์ด้วย

ส่วนประเด็นเรื่องกำหนดว่าอย่างไรจึงจะเรียกว่าผู้พิการทางกาย จิตพิการ หรือบุคคลทุพพลภาพที่สมควรได้รับความคุ้มครอง ผู้วิจัยเห็นว่าอาจถือเอาประมวล

กฎหมายอาญาในหมวดความผิดต่อร่างกาย มาตรา 297 ซึ่งบัญญัติโทษหนักขึ้นสำหรับผู้ที่ทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ผู้นั้นได้รับอันตรายสาหัส เช่น ตาบอด หูหนวก เสียแขน ขา หรืออวัยวะอื่นใด จิตพิการหรือทุพพลภาพเช่น วิกลจริต มาปรับใช้ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาได้โดยอนุโลม เนื่องจากในมาตราดังกล่าวกฎหมายกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดโดยไม่ได้คำนึงถึงเจตนาของผู้กระทำ แต่คำนึงถึงผลของการกระทำที่เกิดขึ้น คืออันตรายสาหัสที่เกิดขึ้น แม้ผู้กระทำจะมีเจตนาเพียงทำร้ายร่างกาย ไม่มีเจตนาจะให้เกิดอันตรายสาหัสขึ้น ก็เป็นเหตุให้ได้รับโทษหนักขึ้น เท่ากับกฎหมายยอมรับถึงความสาหัสเหล่านั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาในทางกลับกัน กฎหมายก็ควรให้ความคุ้มครองแก่บุคคลเหล่านั้นเป็นพิเศษเช่นกัน

และเช่นเดียวกัน การจะลงโทษหนักขึ้นสำหรับผู้กระทำความผิดฐานฆ่าคนพิการ หรือบุคคลทุพพลภาพก็ต้องได้ความว่า ผู้ฆ่าได้รู้ข้อเท็จจริงตามมาตรา 62 วรรคท้าย คือรู้ว่าผู้ที่เป็นบุคคลไม่มีทางสู้ตามและไม่สามารถดูแลคุ้มครองตัวเองได้

(4) การฆ่าสามี ภรรยา

แม้กฎหมายอาญาในต่างประเทศจะกำหนดเหตุความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ โดยกำหนดถึงการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นที่สามีกระทำต่อภรรยา หรือภรรยากระทำต่อสามี เป็นเหตุจรรยาให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นกว่าการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาที่กระทำต่อบุคคลทั่วไป ตามความเชื่อทางศาสนา ในบางประเทศถือว่าสามีภรรยาเป็นของขวัญจากพระเจ้า ดังนั้นผู้ที่ฆ่าสามีหรือภรรยาของตนจึงสมควรได้รับโทษหนักขึ้น เช่น

ประมวลกฎหมายอาญาประเทศฟิลิปปินส์ มาตรา 246 ได้กำหนดโทษไว้ถึงขั้นประหารชีวิต หากความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำและผู้ถูกกระทำคือสามี และภรรยา โดยชอบด้วยกฎหมาย (a lawful spouse)¹

และประมวลกฎหมายอาญาประเทศตุรกี มาตรา 449 ข้อ 1 ก็กำหนดโทษไว้แก่ผู้กระทำผิดคือจำคุกตลอดชีวิต หากกระทำความผิดฐานฆ่าระหว่างสามีและภรรยา

แต่กฎหมายอาญาของไทยนั้น มิได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาที่กระทำระหว่างสามีภรรยาไว้เป็นพิเศษโดยเฉพาะ จากแนวคำพิพากษาฎีกา มีเหตุความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำและผู้ถูกกระทำที่อาจเป็นปัจจัยประกอบการพิจารณาในความ

¹ Amin Madli, 64 Phil.86.

ผิดฐานอื่น เช่นความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาไตร่ตรองไว้ก่อนตามมาตรา 289(4) หรือการฆ่าโดยทรมานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย ตามมาตรา 289(5) เช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ 3305/2543¹ แม้จำเลยจะเข้าใจว่าถูกผู้ตายหลอกจนต้องตกเป็นภริยาของผู้ตายและตกเป็นเบี้ยล่างของผู้ตายมาตลอด โดยผู้ตายเอาภาพถ่ายเปลือยกายของจำเลยมาพุดชูไม่ให้จำเลยเลิกกับผู้ตาย ก็เป็นเพียงความรู้สึกเจ็บแค้นที่มีมาแต่เดิม แต่ในวันเกิดเหตุจำเลยเป็นฝ่ายลงมือก่อนเหตุจะไปเผาบ้านที่ผู้ตายพักอาศัยอยู่ โดยเตรียมน้ำมันเบนซินไฟแช็ก ตลอดจนเตรียมยกเก้าอี้มาเพื่อจะฆ่าตัวตายพร้อมกับผู้ตาย ซึ่งจำเลยได้เตรียมการมาก่อน บังเอิญเมื่อมาที่ห้องนอนผู้ตายพบอาวุธปืนจึงคิดจะใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายและฆ่าตัวตายตามมูลเหตุที่จูงใจให้กระทำผิดเกิดจากความเจ็บแค้นใจซึ่งมีอยู่เดิม กรณีมิใช่บันดาลโทสะโดยถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม จึงกระทำความผิดต่อผู้ข่มเหงในขณะนั้น ภายหลังจำเลยใช้อาวุธปืนยิงผู้ตาย ผู้ตายไม่ถึงแก่ความตายทันทีจำเลยใช้น้ำมันเบนซินราดผู้ตายแล้วจุดไฟเผา แสดงให้เห็นว่าจำเลยประสงค์ให้ผู้ตายได้รับความลำบากอย่างสาหัสก่อนตาย จึงเป็นการฆ่าโดยทรมานและโดยทารุณโหดร้าย

เนื่องจากลักษณะความสัมพันธ์ของบุคคลในฐานะเป็นคู่สมรส หรือเป็นญาติกัน จากความใกล้ชิดสนิทสนมกันอยู่แต่เดิม อาจมีการกระทบกระทั่งกระทำความผิดต่อกันได้บ้างในบางเรื่องที่เป็นความผิดอาญา โดยสถาบันครอบครัวมีพื้นฐานมาจากความรัก และความสมัครใจของทั้ง 2 ฝ่ายในการอยู่ร่วมกัน ปัญหาที่เกิดขึ้นในบางครั้งอาจเกิดมาจากการไม่เข้าใจกันของแต่ละฝ่าย แต่ปัญหาเหล่านั้นก็สามารถให้อภัยและให้อีกฝ่ายในการแก้ไข ปรับตัวเข้าหากันได้ ดังนั้นหากไม่มีการลดหย่อนผ่อนปรนโทษลงบ้างก็อาจทำให้ความสัมพันธ์ดังกล่าวร้าวฉานได้ กฎหมายจึงกำหนดยกเว้นโทษหรือลดโทษในความผิดบางฐานเช่น มาตรา 71 เพื่อไม่ให้ความผิดอาญาเป็นเหตุกระทบกระเทือนความสงบสุขของครอบครัว

เช่นเดียวกับกับความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา การกำหนดให้ผู้ที่ฆ่าสามี หรือภริยาของตนต้องรับโทษหนักขึ้นนั้น มาตรา 289 ของไทยกำหนดระวางโทษสูงถึงขั้นประหารชีวิตเท่านั้น การลงโทษดังกล่าวจึงส่งผลร้ายแรงต่อสถาบันครอบครัว และไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม นอกจากนี้ การใช้โทษที่รุนแรงอาจทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี เช่นอาจกระทบต่อบุตร และส่วนใหญ่ผู้กระทำความผิดในคดีเหล่านี้ ก็ได้มีนิสัยอันชั่วร้ายมาแต่เดิม แต่อาจเกิดเพราะความใกล้ชิดกัน จึงมีโอกาสกระทบกระทั่งกันได้ง่าย การลงโทษที่รุนแรงจึงมิได้ก่อให้เกิดผลดีแต่อย่างใด ดังนั้นจึงไม่ควรบัญญัติให้การกระทำระหว่างสามีภริยาดังกล่าวเป็นเหตุที่

¹ ฎ. เล่ม 6 หน้า 127.

ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นเช่นเดียวกับกฎหมายในต่างประเทศ เพราะอย่างไร
แล้ว หากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นรุนแรง หรือมีลักษณะหรือวิธีการกระทำที่เข้าลักษณะฉกรรจ์ข้อใดข้อ
หนึ่งแล้ว ศาลก็สามารถใช้ดุลยพินิจในการกำหนดให้เหมาะสมแก่ผู้กระทำความผิดได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย